

**UNIVERZA V LJUBLJANI
FAKULTETA ZA UPRAVO**

Diplomsko delo
**VLOGA IN POMEN DRŽAVNIH POMOČI V
SLOVENIJI**

Simona Himelrajh

Ljubljana, maj 2011

UNIVERZA V LJUBLJANI
FAKULTETA ZA UPRAVO

DIPLOMSKO DELO

VLOGA IN POMEN DRŽAVNIH POMOČI V SLOVENIJI

Kandidatka: Simona Himelrajh
Vpisna številka: 04036647
Študijski program: univerzitetni študijski program Uprava prva stopnja
Mentor: doc. dr. Aleksander Aristovnik

Ljubljana, maj 2011

IZJAVA O AVTORSTVU DIPLOMSKEGA DELA

Podpisana Simona Himelrajh, študentka univerzitetnega študijskega programa Uprava prva stopnja, z vpisno številko 04036647, sem avtorica diplomskega dela z naslovom: Vloga in pomen državnih pomoči v Sloveniji.

S svojim podpisom zagotavljam, da:

- je predloženo delo izključno rezultat mojega lastnega raziskovalnega dela,
- sem poskrbela, da so dela in mnenja drugih avtorjev oz. avtoric, ki jih uporabljam v predloženem delu, navedena oz. citirana v skladu s fakultetnimi navodili,
- sem poskrbela, da so vsa dela in mnenja drugih avtorjev oz. avtoric navedena v seznamu virov, ki je sestavni element predloženega dela in je zapisan v skladu s fakultetnimi navodili,
- sem pridobila vsa dovoljenja za uporabo avtorskih del, ki so v celoti prenesena v predloženo delo in sem to tudi jasno zapisala v predloženem delu,
- se zavedam, da je plagiatorstvo – predstavljanje tujih del, bodisi v obliki citata bodisi v obliki skoraj dobesednega parafraziranja bodisi v grafični obliki, s katerim so tuje misli oz. ideje predstavljene kot moje lastne – kaznivo po zakonu (Zakon o avtorstvu in sorodnih pravicah, Ur. list RS, št. 21/95), kršitev pa se sankcionira tudi z ukrepi po pravilih Univerze v Ljubljani in Fakultete za upravo,
- se zavedam posledic, ki jih dokazano plagiatorstvo lahko predstavlja za predloženo delo in za moj status na Fakulteti za upravo,
- je elektronska oblika identična s tiskano obliko diplomskega dela ter soglašam z objavo dela v zbirki »Dela FU«.

Diplomsko delo je lektorirala: Mojca Lorber, prof. slov.

Ljubljana, 19.05.2011

Podpis avtorice:

POVZETEK

Namen diplomskega dela je bil ugotoviti, kakšna je vloga in pomen dodeljevanja državnih pomoči v Sloveniji pred in po vstopu le-te v Evropsko unijo ter proučiti, katerim panogam je namenjenih največ pomoči. Predstaviti sem želela ureditev državnih pomoči v Sloveniji, narediti primerjavo z Evropsko unijo ter prikazati njihov vpliv na zaposlovanje in usposabljanje zaposlenih, pri tem pa zajeti tudi gospodarske družbe. Glavni cilj je bil ugotoviti, kakšna je bila v zadnjih letih višina državnih pomoči v Sloveniji pred in po vstopu v Evropsko unijo, torej ugotoviti, če je na to razporeditev pomoči vplivala Evropska unija in na kakšen način. Osredotočila sem se na dve razdobji, in sicer: leta 1999–2003 ter 2004–2008 ter izdelala podrobnejšo primerjavo in analizo med omenjenimi leti. Določila sem intenzivnost dodeljevanja državnih pomoči iz leta v leto ter skušala ugotoviti glavne razlike in vzroke za to.

Večino podatkov o višini dodeljenih pomoči sem zajela iz letnih poročil o državnih pomočeh, vendar iz teh podatkov ni mogoče natančno ugotoviti namena in obsega dodeljenih pomoči. Iz poročil pa je jasno razvidno, da se delež dodeljenih državnih pomoči v Evropski uniji zmanjšuje, kot tudi delež v izdatkih države in v bruto državnem proizvodu. Prav tako je razvidno tudi, da se deleži državnih pomoči po vstopu Slovenije v Evropsko unijo zmanjšujejo oziroma so usmerjeni na druga področja. Najbolj vidno se je začel zmanjševati delež pomoči namenjenih kmetijstvu in ribištvu ter regionalnim ciljem, vedno bolj pa so prihajali v ospredje horizontalni cilji. Na raven dodeljenih državnih pomoči vplivajo makroekonomske razmere v določenem gospodarstvu. Splošno prepričanje je, da se bodo države članice, ki bodo na novo vstopale v Evropsko unijo, zaradi nižje stopnje konkurenčnosti in neprilagojenosti, soočale s težavami, saj se ne bodo uspele dovolj hitro prilagajati trgu Evropske unije, na katerem vlada velik pritisk.

Ključne besede: Evropska unija, državna pomoč, konkurenca, politika, deleži, subvencije EUR, bruto državni proizvod.

SUMMARY

THE ROLE AND IMPORTANCE OF STATE AID IN SLOVENIA

The intention in my diploma was to try to figure out the role and the meaning of state help allocation in Slovenia before and after our entrance to European Union and to what the most help is assigned. The purpose of the diploma was to present the arrangement of state help in Slovenia, to make a comparison with the European Union and to present the influence of state help on employment, qualification of employees and to include also companies. My goal was to figure out the amount of state help in the past few years in Slovenia before and after our entrance to European Union, that is to find out whether the European Union had had any influence on the allocation of state help and in what way. I focused on two periods, 1999–2003 and 2004–2008, and made a detailed comparison and analysis in the mentioned periods. I defined the intensity of allocating state help from year to year and tried to figure out the main differences and reasons for them.

The majority of data about the amount of state help I got out of the year reports about state helps, yet I could not accurately figure out the purpose and amount of state help with this data. However, from this same data it was evident that the share of state help in the European Union is decreasing as are also share of expenditure and the share of gross national product. It is very clear that the shares of state help in Slovenia after the entrance to European Union are decreasing or are aimed at other areas. After Slovenia joined the European Union, the shares of help intended for agriculture, fishing industry and to regional goals started to decline; horizontal goals were becoming more and more important. Macroeconomic conditions in certain economy have an influence on the amount of state help allocation. There is a common belief that the future state members yet to enter the European Union will have certain difficulties after their entrance due to their lower degree of competitive position and because of their unadjustability since they will not be able to adapt to European Union market, where there is vast pressure.

Key words: European Union, state help, competition, politics, shares, subventions, EUR, gross national product.

KAZALO VSEBINE

IZJAVA O AVTORSTVU	iii
POVZETEK	iv
SUMMARY	v
1 UVOD	1
2 DRŽAVNE POMOČI	3
2.1 OPREDELITEV DRŽAVNIH POMOČI.....	3
2.2 KATEGORIJE DRŽAVNIH POMOČI.....	4
2.3 OBLIKE DRŽAVNIH POMOČI.....	5
2.3.1 Dotacije.....	5
2.3.2 Posojila.....	5
2.3.3 Poroštva.....	5
2.3.4 Davčne oprostitve in odlogi.....	5
2.3.5 Kapitalske naložbe.....	6
2.3.6 Nefinančne oblike pomoči.....	6
2.4 UČINKI DRŽAVNIH POMOČI.....	6
2.4.1 Učinek izkrivljanja konkurence.....	7
2.4.2 Tekmovanja med državami pri dodeljevanju pomoči.....	7
2.4.3 Prerazdeljevanje dohodka.....	7
2.4.4 Ex ante učinki izkrivljanja.....	7
2.5 Industrijska politika v Sloveniji.....	8
3 UREJENOST DRŽAVNIH POMOČI V SLOVENIJI IN EU	11
3.1 PRAVNE PODLAGE DRŽAVNIH POMOČI V SLOVENIJI IN EU.....	11
3.1.1 Slovenska zakonodaja.....	11
3.1.2 »De minimis« osnovna pravila.....	12
3.1.3 Obveznosti dajalca »de minimis« in prejemnika (končnega upravičenca).....	13
3.1.4 Zakonodaja Evropske unije.....	14
3.1.5 Politika državnih pomoči Evropske unije: Uredba o splošnih skupinskih izjemah.....	15
3.1.6 Splošna načela uredbe o splošnih skupinskih izjemah.....	16
3.1.7 Kategorije pomoči, dovoljene na podlagi Uredbe o splošnih skupinskih izjemah.....	17
3.1.8 Pomoč za vsa podjetja.....	17
3.1.9 Uredba o splošnih skupinskih izjemah.....	18
4 CELOTEN OBSEG DRŽAVNIH POMOČI V SLOVENIJI	20
4.1 PRIMERJAVA Z OSNOVNIMI MAKROEKONOMSKIMI KAZALCI ZA ZADNJE OBDOBJE.....	20
4.2 PRIMERJAVA S ČLANICAMI EVROPSKE SKUPNOSTI.....	21
4.3 PREGLED DRŽAVNIH POMOČI PO KATEGORIJAH.....	24
4.3.1 Delitev državnih pomoči po ciljeh oziroma namenih.....	24
4.4 OBSEG DRŽAVNIH POMOČI V SLOVENIJI PO STATISTIČNIH REGIJAH.....	28

4.5	DRŽAVNE POMOČI V SLOVENIJI PRED IN PO VSTOPU V EU.....	29
4.5.1	Analiza in obseg dodeljevanja državnih pomoči v obdobju 1999–2003.....	29
4.5.2	Struktura in delež dodeljenih državnih pomoči v obdobju 1999–2003.....	32
4.5.3	Analiza in obseg dodeljevanja državnih pomoči v obdobju 2004–2008.....	33
4.5.4	Struktura in delež dodeljenih državnih pomoči v obdobju 2004–2008.....	36
4.5.5	Primerjava obsega in deleža dodeljevanja državnih pomoči med obdobji 1999–2003 in 2004–2008.....	37
5	UČINKOVITOST DRŽAVNIH POMOČI V SLOVENIJI.....	41
5.1	OBSEG IN UČINKOVITOST DRŽAVNIH POMOČI ZA ZAPOSLOVANJE V SLOVENIJI.....	41
5.1.1	Državne pomoči za zaposlovanje in subvencije aktivne politike zaposlovanja.....	41
5.2	UČINKOVITOST SLOVENSKE POLITIKE SUBVENCIJ OZIROMA SUBVENCIONIRANJA GOSPODARSKIH DRUŽB.....	43
6	ZAKLJUČEK.....	46
	LITERATURA.....	48
	VIRI.....	50

KAZALO PONAZORITEV

KAZALO GRAFIKONOV

Graf 1: Delež državnih pomoči v bruto domačem proizvodu v Sloveniji po letih (v %) ...	21
Graf 2: Delež denarnih pomoči za obdobje 1999–2003	32
Graf 3: Delež državnih pomoči v bruto domačem proizvodu v Sloveniji v %	33
Graf 4: Delež denarnih pomoči v obdobju 2004–2008	36
Graf 5: Delež državnih pomoči v bruto domačem proizvodu v obdobju pred in po vstopu v Evropsko unijo	39

KAZALO SLIK

Slika 1: Delež pomoči po pravilu »de minimis« po kategorijah, po letih (v mio EUR)	14
Slika 2: Delež državnih pomoči v bruto domačem proizvodu v državah Evropske unije in v Sloveniji v letu 2007 (v % za leti 2007 in 2008 posebej)	22
Slika 3: Primerjava deleža državnih pomoči v Sloveniji in v državah Evropske unije v obdobju 2005–2007, brez kmetijstva, ribištva in premogovništva	27
Slika 4: Višina in delež državnih pomoči po regijah v letu 2008 (v mio EUR)	28
Slika 5: Deleži državnih pomoči izbranih sektorjev v celotnem bruto domačem proizvodu v obdobju 2000–2008	38
Slika 6: Gibanje višine dodeljenih državnih pomoči po regionalnih pravilih v obdobju pred in po vstopu v Evropsko unijo (v mio EUR)	39
Slika 7: Gibanje deleža državnih pomoči za mala in srednje velika podjetja in velika podjetja v obdobju 2000–2008 (v %)	40

KAZALO TABEL

Tabela 1: »De minimis« pomoči v obdobju 2002–2008 (v mio EUR)	13
Tabela 2: Državne pomoči v Sloveniji v letih 2006, 2007 in 2008 v primerjavi z bruto domačim proizvodom, stroški države in zaposlenostjo	20
Tabela 3: Državne pomoči v Sloveniji v primerjavi z Evropsko unijo v letu 2007	23
Tabela 4: Državne pomoči v Sloveniji po posameznih kategorijah v letih 2006, 2007 in 2008	24
Tabela 5: Državne pomoči v Sloveniji po posameznih kategorijah v letih 1999–2001	29
Tabela 6: Državne pomoči v Sloveniji po posameznih kategorijah v letih 2002 in 2003 ..	30
Tabela 7: Državne pomoči v Sloveniji v obdobju 1999–2003, v primerjavi z bruto domačim proizvodom, stroški države in zaposlenostjo	31
Tabela 8: Državne pomoči v Sloveniji po posameznih kategorijah v obdobju 2004–2006 ..	33
Tabela 9: Državne pomoči v Sloveniji po posameznih kategorijah v letih 2007 in 2008 ..	34
Tabela 10: Državne pomoči v Sloveniji v obdobju 2004–2008, v primerjavi z bruto domačim proizvodom, stroški države in zaposlenostjo	35
Tabela 11: Subvencije, usmerjene v aktivno politiko zaposlovanja (v tisoč €)	42

Tabela 12: Državne pomoči za zaposlovanje, v obdobju 1998–2006 (v tisoč €) 42

1 UVOD

V diplomskem delu bom obravnavala vlogo in pomen državnih pomoči v Sloveniji, ki so ključ za doseganje dolgoročne gospodarske rasti, višje ravni gospodarske razvitosti in posledično s tem tudi dviga življenjskega standarda. Del diplomske naloge bo zajemal tudi urejenost državnih pomoči v Evropski uniji ter razporejenost in delež državnih pomoči pred in po vstopu Slovenije v Evropsko unijo. Teorija državne pomoči v večini primerov definira kot omogočanje koristi podjetju in obremenjevanje države. Državne pomoči morajo biti urejene zaradi vzpostavitve pravega (enotnega) trga in sistema neizkrivljene konkurence, ki zahtevata omejevanje in nadzor nad podeljevanjem državnih pomoči. Državne pomoči namreč omogočajo prednost določenemu domačemu subjektu ali gospodarski panogi, kar pa je nezdržljivo z delovanjem skupnega domačega trga.

Namen diplomskega dela je ugotoviti vlogo in pomen dodeljevanja državnih pomoči v Sloveniji pred in po vstopu v Evropsko unijo in proučiti, katerim panogam je namenjenih največ pomoči. Predstavila bom ureditev državnih pomoči v Sloveniji ter naredila primerjavo z Evropsko unijo ter predstavila vpliv na zaposlovanje, usposabljanje zaposlenih ter zajela tudi gospodarske družbe. Kot glavni cilj sem si zastavila ugotoviti, kakšna je bila v zadnjih letih višina državnih pomoči v Sloveniji pred in po vstopu v Evropsko unijo, torej ugotoviti, če je na to razporeditev pomoči vplivala Evropska unija in na kakšen način. Osredotočila se bom na dva časovna razdobja in sicer: na leta 1999–2003 ter 2004–2008 ter izdelala podrobnejšo primerjavo in analizo med omenjenimi leti. Določila bom intenzivnost dodeljevanja državnih pomoči iz leta v leto ter skušala ugotoviti glavne razlike in vzroke za to.

Ker pri obravnavi dodeljevanja državne pomoči v Sloveniji ne bo mogoče zajeti čisto vseh dejstev, se zatekam k predpostavki "Ceteris paribus", ki je najbolj znana predpostavka v ekonomskih raziskavah. Uporaba te predpostavke nam omogoča, da se pri proučevanju določenega pojava ali zakonitosti osredotočimo le na pojav sam, ne pa tudi na druge vzporedne vplive, ki so sicer tudi prisotni, niso pa predmet našega proučevanja v konkretnem primeru. Pri pisanju diplomskega dela bom vlogo državnih pomoči najprej opredelila na splošno, nato pa se bom omejila na vlogo in pomen državnih pomoči v Sloveniji ter naredila primerjavo z Evropsko unijo. Pri primerjavi statističnih podatkov o državnih pomočeh v Sloveniji, ki so izkazani letnih poročilih in statistikah, se bom omejila na podatke iz let pred in po vstopu v Evropsko unijo, torej se bom osredotočila na obdobji 1999–2003 ter 2004–2008. Uporabila bom strokovno literaturo različnih avtorjev s področja državnih pomoči ter politike in znanje, ki sem ga pridobila pri študiju. Za metodo raziskovanja bom uporabila deskriptivni pristop, ki obsega metodo deskripcije. S tem bom skušala določiti trend razvoja na področju dodeljevanja državnih pomoči v Sloveniji.

Moje diplomsko delo bo sestavljena iz petih poglavij. Prvi del bo temeljil na teoriji iz primarnih in sekundarnih virov. V drugem delu se bom osredotočila na državne pomoči v Sloveniji in Evropski uniji ter njena z zakonom določena pravila. Tretji del bo temeljil na obsegu državnih pomoči v Sloveniji. Četrty del bom posvetila strukturi državnih pomoči v letih pred in po vstopu v Evropsko unijo, ki jih bom analizirala in primerjala med seboj. Tako se bom lahko osredotočila le na dodeljevanje državnih pomoči v Sloveniji in Evropski uniji. Zadnji del diplomskega dela bo zajemal analizo učinkovitosti državnih pomoči v Sloveniji, pri čemer se bom dotaknila področja zaposlovanja in usposabljanja zaposlenih. Skušala pa bom prikazati tudi, kako je s subvencioniranjem gospodarskih družb.

2 DRŽAVNE POMOČI

2.1 OPREDELITEV DRŽAVNIH POMOČI

Splošno velja, da so državne pomoči izdatki ali zmanjšani prejemki države oziroma lokalne skupnosti v različnih oblikah (donacije, nizke najemnine, posojila z nižjimi obrestnimi merami, subvencionirane obresti, davčne olajšave, garancije, poroštva ...), ki izkrivljajo ali bi lahko izkrivljale konkurenco z dajanjem prednosti posameznim podjetjem ali proizvodnji posameznega blaga. Državne pomoči niso razvite samo v Skupnosti, temveč jih poznajo domala vse države po svetu. Pojavile so se že veliko prej. Z njimi je država v različnih oblikah spodbujala gospodarstvo na področjih, na katerih niso bile vzpostavljene tržne zakonitosti. Dodeljevale so se v luči zasledovanja pozitivnih učinkov, za zviševanje družbene blaginje (spodbujanje gospodarskega razvoja v manj razvitih panogah, ohranjanje delovnih mest, pospeševanje razvoja nekaterih regij ...).

Ker državne pomoči pomenijo za prejemnika konkurenčno prednost, izkrivljajo konkurenco na trgu Skupnosti. Državne pomoči so zato v skladu z določbami Prava Evropske Skupnosti (PES) nezdržljive s skupnim trgovom, če prizadenejo trgovino med državami članicami, in od tod izvira splošna prepoved državnih pomoči ter njihov negativni prizvok v Skupnosti. Ob realni predpostavki, da se državne pomoči pogosto dodelijo predvsem lobijsko ali politično močnim interesnim skupinam, pa se hitro pojavijo tudi drugi negativni učinki državnih pomoči, ki na koncu lahko vodijo do zniževanja družbene blaginje. Države članice do vzpostavitve Skupnosti niso posebej spremljale dodeljevanja državnih pomoči; poudarjali pa so se pozitivni učinki državnih pomoči, ki so se presojali z notranjepolitičnega vidika. Odločitev o dodelitvi državne pomoči je bila v domeni vsake posamezne države. Po vzpostavitvi Skupnosti so postale državne pomoči zunanjepolitično opazne in tudi druge države v skupnosti so dobile možnost vpliva na dodeljevanje državnih pomoči (Ferk, 2008, str. 69–71).

Pravila za dodeljevanje in nadzor nad dodeljevanjem državnih pomoči v Skupnosti so bila opredeljena že z Rimsko pogodbo leta 1957, vendar se je pomembnost nadzora nad državnimi pomočmi povečala z vzpostavitvijo notranjega trga. Leta 1985 je Komisija izdala Belo knjigo, v kateri je bila zapisana potreba po sistematičnem spremljanju državnih pomoči. Konec istega leta je bil ustanovljen poseben oddelek, ki jih je začel spremljati in od tedaj se pregledi o državnih pomočeh izdajajo v posebnih publikacijah. Na ravni Skupnosti je državnim pomočem namenjena velika pozornost in Skupnost nadzoruje tako državne pomoči na notranjem trgu kot dejanje tretjih držav nečlanic, ki skušajo s subvencioniranjem neposredno ali posredno zagotoviti svojemu proizvajalcu prevozniku in izvozniku nekega blaga večjo konkurenčnost na tujih trgih. Spremljanje državnih pomoči in nadzor nad njihovim dodeljevanjem je torej posledica dobro razvitega načela varstva konkurence v okviru Skupnosti in ureditev tega segmenta v Skupnosti je potrebno razumeti predvsem v tem pomenu (Ferk, 2008, str. 69–71).

2.2 KATEGORIJE DRŽAVNIH POMOČI

Vsa pravila državnih pomoči so združena v več skupin, kjer so opredeljene kategorije danih pomoči, pod kategorijami pa nameni in dovoljene državne pomoči. V okviru horizontalnih pravil dodeljevanja državnih pomoči so oblikovane naslednje kategorije (Vlada RS, 2000, str. 7):

- *Pomoči za varstvo okolja*, namenjene za vzpostavitev okoljevarstvenih standardov, razvoj zdravih in okolju prijaznih proizvodov ter varčevanje z energijo. Pomoči za varstvo okolja se dodeljujejo po načelu »onesnaževalec plača«, kar pomeni, da mora stroške sanacije onesnaženih območij kriti onesnaževalec sam. Upravičeni stroški naložbe v varstvo okolja so zgolj dodatni stroški, ki so potrebni za dosego okoljevarstvenih ciljev.
- *Pomoči za raziskave in razvoj*, namenjene temeljnim in industrijskim raziskavam ter predkonkurenčnim razvojno-raziskovalnim aktivnostim. Vzrok za subvencioniranje teh raziskav je v tem, da jih tržišče ne podpira dovolj, koristi od njih pa lahko ima celotna družba. Podjetje mora dokazati, da je državna pomoč za raziskave in razvoj potrebna kot spodbuda in ne pomeni pomoči poslovanju.
- *Pomoč malim in srednje velikim podjetjem* po navadi v obliki materialnih in nematerialnih investicij.
- *Pomoči za reševanje in prestrukturiranje*, ki so namenjene za reševanje problemov v podjetjih. Pomoči za reševanje predstavljajo likvidnostno pomoč za reševanje socialnih problemov za šest mesecev, pomoči za prestrukturiranje pa so del dolgoročnih planov podjetja »prenove podjetij«. Pomoč za reševanje, ki je namenjena podjetjem v težavah, se sme podeliti le enkrat, potem pa je potrebno izdelati plan prestrukturiranja ali likvidacije. Pomoč za prestrukturiranje se prav tako lahko dodeli le enkrat, ponovna pomoč pa je možna šele po desetih letih, razen v izjemnih in nepredvidljivih okoliščinah, ki jih ni bilo mogoče predvideti pri sestavi plana prestrukturiranja.
- *Pomoči za razvoj manj razvitih urbanih območij* z nizko ravnijo izobrazbe in kupne moči ter visoko brezposelnostjo so namenjeni za pospeševanje razvoja malih podjetij.
- *Pomoči za zaposlovanje*, namenjene za reševanje socialnih in ekonomskih problemov, so usmerjene k pospeševanju zaposlovanja kot ustvarjanje dodatnih delovnih mest in ohranjanje delovnih mest v podjetjih.

V okviru regionalnih pravil dodeljevanja državnih pomoči je pod določenimi regionalnimi kriteriji oblikovana regionalna kategorija državnih pomoči, ki se deli na dva dela, in sicer kot pomoči manj razvitim regijam v Evropi in manj razvitim regijam v nacionalnem pomenu. Regionalne pomoči se lahko dodeljujejo podjetjem, ki imajo pomemben vpliv na razvoj območja, v katerem so locirana, in sicer kot sofinanciranje začetnih investicij, ustvarjanje novih delovnih mest, povezanih z začetnimi investicijami, pod določenimi pogoji pa tudi pomoči za zmanjšanje tekočih izdatkov podjetij (Vlada RS, 2000, str. 7).

Posebna sektorska pravila dodeljevanja državnih pomoči obravnavajo politiko Evropske unije pri razvoju izbranih sektorjev. Pravila določajo posebne kategorije pomoči za predelovalno industrijo, premogovništvo, transport, kmetijstvo in ribištvo (Murn, 2002, str. 33).

2.3 OBLIKE DRŽAVNIH POMOČI

2.3.1 Dotacije

Dotacija se pojavlja kot najpogostejša oblika državnih pomoči. Zaradi različnih stopenj davka od dobička v posameznih državah prihaja do problema različnega vpliva na neto intenzivnost pomoči. Evropska komisija zato pri izračunavanju intenzivnosti pomoči uporablja pristop izračunavanja neto ekvivalenta dotacije, ki v izračunu intenzivnosti državne pomoči upošteva pomoč po obdavčitvi, t.j. po odštetju davkov, ki se plačajo nanjo. Do vsega tega prihaja zaradi knjiženja dotacij kot prihodka, ki povečuje poslovni izid podjetij in s tem dobička, ki je predmet obdavčenja. Od tod tudi izraz neto ekvivalent, ker predstavlja pomoč, ki ostane prejemniku po plačilu ustreznega davka (European Commission, C74, 1999).

2.3.2 Posojila

Državna pomoč, ki se dodeli prejemniku v obliki subvencioniranega posojila je najprej izražena v odstotnih točkah, ki predstavlja razliko med referenčno obrestno mero (tržno obrestno mero) in obrestno mero, ki jo zaračunava posojilodajalec. Znižanje stroškov obresti je edini rezultat znižanja obrestne mere, saj se predpostavlja, da odplačilo glavnice poteka na enak način kot pri posojilih po referenčni obrestni meri kot tudi pri posojilih z znižano obrestno mero. Korist, ki ostane po odplačilu posojila je izražena v odstotku od investicije, tako dobimo nominalni ekvivalent dotacije (European Commission, C74, 1999).

2.3.3 Poroštva

Državna poroštva so ena od oblik državnih pomoči, pri katerih so prejemniki pomoči običajno kreditorejmalci. Le-tem so zaradi dodeljenega državnega poroštva na voljo nižje obrestne mere in nižji stroški zavarovanja kreditov, ker del tega nase prevzame oziroma krije država. Pri državni pomoči v obliki poroštva je ekvivalent dotacije v določenem letu lahko izračunan, kot razlika med tržno obrestno mero in obrestno mero doseženo zaradi dodeljevanja državnega poroštva, oziroma gre za razliko med zneskom, ki je zavarovan s poroštvom, pomnožen s faktorjem tveganja in pa plačanimi premijami. Čeprav je prejemnik pomoči na osnovi poroštva običajno kreditorejmalec, pa lahko ima koristi na osnovi izdanega državnega poroštva koristi tudi kreditodajalec. To se lahko zgodi v primeru, če je poroštvo dodeljeno naknadno na že odobreno posojilo ali pa na neko drugo finančno obveznost, brez predhodne prilagoditve kreditnih pogojev (Commission of the European Communities, 70, 2001, str. 33–42).

2.3.4 Davčne oprostitve in odlogi

Tudi davčne oprostitve in odlogi določenemu podjetju pomenijo državne pomoči. V

skupino možnih oprostitev sodijo oprostitve davka na dobiček, posebna pravila pri obračunu amortizacije, drugačna obravnava posameznih davčnih zavezancev glede na obstoječo prakso davčnih organov, odpisi ali zmanjšanja prispevkov za socialno varnost, kritje stroškov predčasnega upokojevanja zaposlenih s strani države, ki bi sicer bremenili podjetje (Evans, 1997, str. 34–36).

2.3.5 Kapitalske naložbe

Okoliščine v katerih lahko država pridobi deleže kapitala v podjetjih: Ustanovitev podjetja, delen ali popoln prenos lastništva iz zasebnega v javni sektor, sodelovanje pri povečanju osnovnega kapitala v podjetju, ki je delno ali v celoti v javni lasti (Belcredi, 1984, str. 4). V primeru ustanovitve podjetja lahko relativno enostavno ocenimo, ali je država ravnala pod pogoji, ki bi bili sprejemljivi za zasebnega investitorja. V tem primeru neto sedanja vrednost donosov, izračunano na osnovi zneskov pričakovanih donosov naložb diskontiranih z ustrezno obrestno mero primerjamo z vloženimi sredstvi države. Delen ali popoln prenos lastništva iz zasebnega v javni sektor ne pomeni državne pomoči podjetju, ker predstavlja vlaganje kapitala v podjetje zgolj prenos sredstev med nekdanjimi in novimi lastniki brez vpliva na poslovanje podjetja. Državna pomoč se pri tem lahko pojavi le v primeru, če so med prodajalci lastniškega deleža podjetja in je bila za delež plačana cena, ki presega tržno. Največji izziv predstavlja ugotavljanje prisotnosti pomoči v primeru, ko država sodeluje pri povečanju osnovnega kapitala v podjetju, ki je delno ali v celoti v javni lasti. Pri presoji je potrebno upoštevati več dejavnikov kot so na primer ocene donosnosti predvidenih investicijskih načrtov podjetja, predvidene denarne tokove, tržni položaj podjetja in ostale pomembne dejavnike, na osnovi katerih je možno oceniti razvojne možnosti podjetja (Belcredi, 1984, str. 4–7).

2.3.6 Nefinančne oblike pomoči

Ta vrsta pomoči se lahko pojavlja pri prodaji državnega premoženja, privatizaciji, režimih maksimalnih in minimalnih cen zagotovljenih cen. Pri ugodnih prodajah premoženja se korist lahko določi kot razlika med najugodnejšo ponudbo za odkup ali ocenjeno tržno vrednostjo premoženja in dejansko vrednostjo prodaje. Celotna razlika predstavlja ekvivalent dotacije (Evans, 1997, str. 137).

2.4 UČINKI DRŽAVNIH POMOČI

Prisotnost državnih pomoči, katerih namen je predvsem odpravljanje tržnih nepopolnosti, lahko povzroča tudi različne negativne in pozitivne učinke. Državna pomoč v splošnem izkrivlja konkurenčnost in tržno strukturo. Polšak navaja štiri skupine negativnih učinkov državnih pomoči: učinek izkrivljanja konkurence, tekmovanja med državami pri dodeljevanju pomoči, prerazdeljevanje dohodka in ex ante učinke izkrivljanja (Polšak, 2003, str. 7).

2.4.1 Učinek izkrivljanja konkurence

Državne pomoči običajno izkrivljajo konkurenco in tržno strukturo. Podjetjem omogočajo obstoj na trgu, čeprav bi njihovi ekonomski rezultati zahtevali umik s trga. Posledica je lahko večje število podjetij na trgu in s tem večja konkurenčnost. Še bolj verjetno pa je, da bodo dodeljene pomoči ob predpostavki enakih stroškov med podjetji povzročile zaprtje tistih podjetij, ki niso prejela pomoči. Ta podjetja pa so velikokrat bolj uspešna od tistih, ki prejmejo državno pomoč (Polšak, 2003, str. 8).

2.4.2 Tekmovanja med državami pri dodeljevanju pomoči

Odločitev vlade posamezne države o dodelitvi pomoči lahko sproži tekmovanja z ostalimi vladami, ki na dodelitev reagirajo tako, da tudi same ponudijo pomoč svojim podjetjem. Taka tekmovanja ponavadi povzročijo stanje, da so na koncu na slabšem vse države. Če vse države hkrati dodeljujejo enako pomoč, prihaja zgolj do prenosa sredstev na prejemnike pomoči, a brez zelenega učinka (Polšak, 2003, str. 8).

2.4.3 Prerazdeljevanje dohodka

Posamezna podjetja in gospodarske panoge močno lobirajo za pridobitev državnih pomoči. Dobro organizirane skupine lahko dosežejo ugodnejšo obravnavo in finančno pomoč s strani vlade, ker gre na račun slabše organiziranih. Prerazdeljevanje dohodka tako pogosto vodi v alokacijsko neučinkovitost (Polšak, 2003, str. 8).

2.4.4 Ex ante učinki izkrivljanja

Politika dodeljevanja državnih pomoči je običajno usmerjena v zagotavljanje (ex post) družbeno optimalnih ciljev, kar pa ima lahko »ex ante« vpliv na podjetniške odločitve. Podjetja namreč pri oblikovanju svojih pričakovanj pri sprejemu investicijskih odločitev upoštevajo »ex post« delovanje vlad, s tem pa se že vnaprej izkrivlja njihovo delovanje na področju alokacije proizvodnih dejavnikov (Polšak, 2003, str. 8). Ti negativni učinki seveda niso zaželeni, vendar se jim ni mogoče izogniti, če nastane velika potreba po denarnih pomočeh, kar pa vpliva tudi na državni proračun ter vodi v povečanje davkov in fiskalno nestabilnost države. Državno pomoč dejansko krijejo vsi davkoplačevalci. Velikokrat se zgodi, da državna pomoč oslabi motivacijo podjetij, da bi dosegali večjo učinkovitost. Tu govorimo o problemu moralnega tveganja.

Državne pomoči pa prinašajo tudi pozitivne učinke. Avtorja Rupnik in Stanovnik vidita pozitivne učinke državnih pomoči ter njihovo upravičenost v (Rupnik in Stanovnik, 1995, str. 90):

- *Dobrinah*, ki so javne, kar pomeni, da potrošnja posameznika ne zmanjšuje obsega porabe drugemu članu skupine, koristi dobrine uživajo vsi člani skupine. Mejni stroški oskrbe novega porabnika z danim obsegom dobrine so enaki nič ali celo negativni. V tem primeru so ljudje spodbujeni k brezplačnemu pridobivanju dobrin. Iz tega razloga je

potrebno, da javne dobrine zagotavlja država, njeno financiranje pa ne izkrivlja konkurence na trgu. Trg javnih dobrin brez posega države ne obstaja.

- *Zunanjih učinkih*, ki se pojavljajo v primeru, ko aktivnosti nekaterih tržnih subjektov povzročijo učinek prelivanja koristi ali škode (pozitivni ali negativni zunanji učinki) na druge tržne subjekte, pri tem pa se to prelivanje ne odraža v tržnih cenah. Državne pomoči je tako smotrno in upravičeno dodeljevati v primerih, ko le-te spodbujajo pozitivne zunanje učinke in pomagajo odpravljati negativne.

- *Tržnih tveganjih*, kjer je državna pomoč smotrna v primerih, ko zmanjša tržno tveganje na ustrezno raven, pri katerih lahko tržni subjekti sprejemajo odločitve o alokaciji proizvodnih virov neodvisno od stopnje tveganja.

- *Primerih popolnih trgov oziroma popolnih informacijah*. V praksi informacije niso nikoli popolne in državne pomoči, katerih namen je odpravljanje navedene tržne nepopolnosti, so lahko z ekonomskega vidika vedno smotrne.

- *Primerih, ko so gospodarski sektorji v njihovih zgodnjih fazah razvoja* (mlada industrija) *prešibki v tekmi z mednarodnimi konkurenti*.

- *Primerih, ko dodeljevanje državnih pomoči povečuje konkurenco na trgu*. V tem primeru gre za odpravljanje oziroma zmanjševanje ovir, s katerimi se srečujejo obstoječi in potencialni tržni konkurenti.

2.5 Industrijska politika v Sloveniji

Pred osamosvojitvijo je bila gospodarska struktura Slovenije odraz industrijske politike nekdanje Jugoslavije. Le-ta je bila vse do konca 1980 usmerjena v uvozno nadomeščanje. Pri zaščiti domačih podjetij so se uporabljali carinski in necarinski ukrepi ter precenjena vrednost domače valute. Podjetja zaradi privilegirane zaščitene položaja niso bila mednarodno konkurenčna in so bila zato po večini usmerjena na domači jugoslovanski in manj zahteven vzhodnoevropski trg. Pomanjkanje stika s tujo konkurenco ter nepriznanost na zahtevnih tujih zahodnih trgih se je odražalo v tehnološkem zaostajanju za svetovno konkurenco. Tehnološko zaostajanje je pospeševala regionalna politika, ki je investicije usmerjala predvsem v manj razvite države. Kljub vsemu pa je bila nekdanja Jugoslavija med vsemi nekdanjimi socialističnimi državami najbolj odprta in tržno usmerjena, zaradi česar je imela Slovenija na prehodu v tržno gospodarstvo velike primerjalne prednosti pred ostalimi tranzicijskimi državami, saj je imela ceneno in usposobljeno delovno silo, visoko življenjsko raven prebivalstva ter relativno odprto gospodarstvo. Vendar se je zaradi dvojnega prehoda (prehod v samostojno državo, prehod v tržno gospodarstvo) v marsičem soočila s težjimi pogoji prehoda kot druge tranzicijske države. Z osamosvojitvijo je izgubila nekdanji jugoslovanski ter vzhodnoevropski trg, na katera je pred tem največ izvažala. Zaradi izpada prodaje na teh trgih je veliko slovenskih podjetij izgubilo del domačega trga. Prekinjene so bile tudi infrastrukturne povezave z jugom. Slovensko gospodarstvo je bilo prisiljeno v hitro preusmeritev izvoza na zahtevna zahodna tržišča, kjer se je srečalo z mnogo učinkovitejšo tujo konkurenco. Poleg tega se je soočilo tudi z neselektivnimi ukrepi Evropske unije in Združenih držav Amerike proti Jugoslaviji, ki so dolgo časa veljali tudi za slovenski izvoz. Ta nenadna sprememba se je odražala v upadu

proizvodnje in v nizki izkoriščenosti proizvodnih sredstev, kar je posledično vodilo podjetja v propad. Vse to pa je slovensko gospodarstvo v začetku devetdesetih let vodilo v veliko recesijo. Letne stopnje rasti slovenskega gospodarstva so bile do leta 1993 občutno negativne. Pojavile so se potrebe po radikalnih strategijah v podjetjih. Strateški management v podjetjih se je ukvarjal z vprašanji privatizacije, finančnega in organizacijskega prestrukturiranja ter lastninskega prestrukturiranja. V Sloveniji je proces tranzicije netržnega gospodarstva v učinkovito tržno gospodarstvo odvijal sočasno s procesom približevanja Slovenije k Evropski uniji ter bil s slednjim tudi določen. Maastrichtski kriteriji so določali cilje na področju makroekonomske stabilizacije, Kopenhagenski kriteriji (kot merilo primernosti za vstop v Evropsko unijo) pa so predstavljali osnovo nove družbe, politične in socialne ureditve v državi. Slovenija je pri prehajanju v tržno gospodarstvo izvedla gradualistični (postopni, preudarni) pristop pri izvajanju reform gospodarskega sistema. Izpostavljali so predvsem pomen institucij in njihovega normalnega delovanja. Tak pristop je imel tako negativne kot pozitivne posledice na slovensko gospodarstvo (Kovačič, 2005, str. 8–9).

V prvi fazi je za rast, uspešnost in dinamiko razvoja tako lokalnih, regionalnih kot nacionalnih gospodarstev najpomembnejša rast podjetij v določenem okolju. Dinamična inovativna podjetja so vzvod za tehnološki razvoj ter napredek, saj so le-ta tisti del gospodarstva, ki znanstvena odkritja na koncu preoblikujejo v proizvode in storitve z uporabno vrednostjo in tako skrbijo za večanje blaginje. Država s svojimi politikami skrbi za zagotavljanje splošne blaginje v razmerah sodobne konkurence predvsem z ustvarjanjem pogojev v poslovnem okolju, ki podjetjem omogočajo doseganje zadostne prilagodljivosti, inovativnosti in učinkovitosti. V preteklosti so se vlade posameznih držav posluževale tradicionalnih instrumentov industrijske politike, kot sta protimonopolna politika in dejansko usmerjanje denarnih sredstev specifičnim podjetjem in sektorjem, vse za doseganje boljše mednarodne konkurenčnosti. S prehodom od cenovne konkurence h konkurenci proizvodov ter z naraščajočo globalizacijo je tradicionalna protekcionistična politika izgubila pomen, aktivna industrijska politika pa je danes usmerjena predvsem v razvojne spodbude gospodarstvu, razvoj informacijske tehnologije ter razvoj komunikacijskih mrež (Jaklič, 1994, str. 25).

Vizija ustanovitve enotnega trga v Evropski uniji je po letu 1992 močno vplivala na industrijsko politiko (Single European act, 1992). Ideja o oblikovanju enotnega trga ni bila ekonomska, pač pa politična (Davis, 1993, str. 40). Enotni trg predstavlja integriranje trgov ter reorganizacijo industrij tako, da bodo dosežene konvergenca v cenah na celotnem evropskem trgu z naravno selekcijo med dobrimi in slabimi podjetji, konkurenčnimi podporami za vzpostavitev produktivnega obnašanja ter oblikovanjem ekonomij obsega, ki dovoljujejo prestrukturiranje podjetij v smeri večje učinkovitosti (Davis, 1993, str. 43). Blais industrijsko politiko obravnava kot skupek selektivnih državnih ukrepov za spremembo industrijske organizacije (Blais, 1986, str. 4). Industrijska politika Evropske unije je zasnovana na dveh ravneh. Na prvi ravni je njena vloga nadzorna. Evropska komisija preko vzpostavljenih institucij vključno z Evropskim sodiščem nadzira posamezne države članice, kako uresničujejo skupne cilje enotnega notranjega trga in

industrijske politike. Na drugi ravni pa preko samostojnega proračuna Evropske unije in drugih institucij (bank in skladov) dodeljuje različne oblike pomoči državam članicam in podjetjem iz držav članic. Slednjo vlogo izvaja preko t.i. strukturnih in nestrukturnih politik in pomoči. Med nestrukturne politike in pomoči sodijo: kmetijstvo in ribištvo, enotni trg in konkurenčnost, omrežja in kvaliteta življenja. Med strukturne pomoči pa se pogosto uvršča politika uravnoteženega regionalnega razvoja. V sami praksi Evropske unije delitev med strukturno in nestrukturno pomočjo ni tako dosledna, saj se njena politika na vse glavne sklade pogosto uporablja termin strukturna in kohezijska politika (Hall, 1996, str. 6–8).

Politična ureditev države, njena državna organiziranost, decentraliziranost in strukturna moč države ... vse to močno vpliva na izbiro industrijske politike v posamezni državi. Strukturno močne države, kot so: Francija, Nemčija in Japonska, ki so praviloma avtokratske, vodijo anticipativno industrijsko politiko, ta je dolgoročno načrtovana s ciljem strukturnih sprememb in je praviloma uspešnejša od reaktivne industrijske politike, ki jo vodijo strukturno šibkejše države z veliko stopnjo demokracije. Primeri šibkejših držav so: Velika Britanija, ZDA, Kanada, Avstralija; cilj njihove industrijske politike je v zasledovanju specifičnih potreb podjetij, zato so njihove odločitve ad hoc posledica pritiskov. Najbolj decentralizirana država na svetu je ZDA. Večina ostalih držav vodi bolj centralizirano industrijsko politiko (Atkinson in Coleman, 1995, str. 60–61). Genovese pojmuje pojem industrijske politike veliko širše, saj poudarja, da skrb te politike ne sme biti le industrija, temveč in predvsem dvigovanje življenjskega standarda ljudi (Genovese, 1988, str. 448), Strobel meni, da je primarna vloga vladne industrijske politike zagotavljati posameznim industrijam večji obseg virov, kot bi ga lahko dobile preko tržnega sistema (Strobel, 1985, str. 4). Chang pa opozarja, da ta pojem ne sme biti opredeljen preširoko, predlaga razumevanje industrijske politike kot politike, ki je usmerjena na posamezne sektorje (tudi na podjetja kot sestavni del) za povečanje učinkovitosti narodnega gospodarstva (Chang, 1994, str. 60).

3 UREJENOST DRŽAVNIH POMOČI V SLOVENIJI IN EU

3.1 PRAVNE PODLAGE DRŽAVNIH POMOČI V SLOVENIJI IN EU

Z dnem polnopravnega članstva Republike Slovenije v Evropski uniji, 01. 05. 2004 je področje nadzora nad državnimi pomočmi in ureditev državnih pomoči doživela spremembe. Nadzor nad dodeljevanjem državnih pomoči v Sloveniji je postala pristojnost Evropske komisije. To pomeni, da se vsa pravila Evropske unije na področju državnih pomoči uporabljajo neposredno. Obstoječa slovenska zakonodaja, ki je do tega datuma urejala področje državnih pomoči je z dnem vstopa Republike Slovenije v Evropsko unijo prenehala veljati, namesto nje se je neposredno začela uporabljati evropska zakonodaja s tega področja (Šesto poročilo o državnih pomočeh v Sloveniji, Ministrstvo za finance, 2004).

3.1.1 Slovenska zakonodaja

- *Zakon o spremljanju državnih pomoči* (Ur.l. RS, št. 37/04): Postopek priglasitve, presoja skladnosti pomoči, obveznost poročanja, evidence pomoči. Zakonu podrejeni predpisi, ki jih je potrebno upoštevati so: Uredba o posredovanju podatkov in poročanju o dodeljenih državnih pomočeh in pomočeh po pravilu »de minimis« (Ur.l. RS, št. 61/2004), Uredba o posredovanju vsebine in poročanju podatkov o državnih pomočeh s področja kmetijstva in ribištva (Ur.l. RS, št. 74/2004).
- *Uredba o posredovanju podatkov in poročanju o dodeljenih državnih pomočeh po pravilu »de minimis«* (Ur.l. RS, št. 61/2004), ki ureja: Posredovanje podatkov (načini, roki), letno poročilo, vodenje evidence.
- *Kumulacija* pomeni, da se prejete državne pomoči med seboj seštevajo. Namen pravila kumulacije je tako zagotoviti, da posamezni prejemnik ne bi dobil več pomoči kot je dovoljeno. Podjetje, ki je že dobilo pomoč za določeno investicijo lahko prejme pomoč za isti upravičene stroške le, če s tem ne prekorači zgornje meje pomoči. Zagotoviti je torej potrebno, da skupna višina pomoči posameznemu podjetju za isti projekt ne bo presegla dovoljene zgornje meje. Lahko bi se namreč zgodilo, da se podjetje z eno investicijo prijavi na več razpisov in tako pridobi več sredstev kot je dovoljeno.

Primer: Podjetje Stroji d.o.o. (veliko podjetje) želi investirati v posodobitev proizvodnje linije. Prijavi se na razpis Ministrstva za gospodarstvo, kjer lahko prejme pomoč v višini 30 % investicije. Hkrati opazi podjetje, da je tudi Služba vlade za lokalno samoupravo in regionalno politiko objavila javni razpis za investicije in se prijavi še na slednjega. Tudi na tem razpisu prejme pomoč v višini 30 % upravičenih stroškov investicije. Skupaj dobi podjetje tako pomoč v višini 60 % investicije in s tem del nedovoljene pomoči. Najvišja dovoljena intenzivnost pomoči za investicije za velika podjetja je namreč 30 % upravičenih stroškov investicije. V primeru, da se konkurenčno podjetje pritoži Evropski Komisiji bo podjetje drugo pomoč moralo vrniti. Po novem se državna pomoč ne sme

združevati tudi s pomočjo dodeljeno po pravilu »de minimis« glede na iste upravičene stroške, če bi se s tem presegla dovoljena zgornja meja pomoči.

Primer: Dovoljena intenzivnost regionalne pomoči za veliko podjetje je 30 % upravičenih stroškov. Če je podjetje na razpisu že prejelo pomoč v višini 30 % upravičenih stroškov, potem podjetje za iste upravičene stroški ni več upravičeno do »de minimis« pomoči. In obratno, če je podjetje že prejelo »de minimis« pomoč za investicijo, lahko prejme dodatno pomoč za investicijo le v obsegu, ki skupaj z »de minimis« pomočjo ne preseže dovoljene zgornje meje pomoči. Ob predstavljeni razlagi pravila kumulacije bo sedaj mogoče bolj razumljivo zakaj dajalci pomoči od prejemnika pogosto zahtevajo naj predloži izjavo, koliko sredstev je že prejel za iste upravičene stroške iz drugih javnih virov. Namreč sredstva, ki bi jih podjetje že prejelo iz drugih javnih virov, se odštejejo pri izračunu dovoljene višine pomoči. Upoštevanje pravila kumulacije je zelo pomembno tako za dajalce, kot za prejemnike državne pomoči, saj je posledica neupoštevanja pravila kumulacije lahko vračilo preveč prejetih sredstev (Kumulacija, Ministrstvo za finance, 2009).

3.1.2 »De minimis« osnovna pravila

- *UREDBA KOMISIJE EVROPSKE SKUPNOSTI št. 69/2001 o uporabi 87. in 88. člena »DE MINIMIS« – osnovna pravila.*
- *UREDBA KOMISIJE EVROPSKE SKUPNOSTI št. 69/2001 o uporabi 87. in 88. člena Pogodbe o ustanovitvi ES za državno pomoč »de minimis«.*

Pomeni dodeljevanje pomoči iz javnih sredstev končnim prejemnikom, ki se ukvarjajo s tržno proizvodnjo blaga in storitev in jim prihodki iz javnih sredstev pomenijo določeno korist in konkurenčno prednost. »de minimis« ne predstavljajo državne pomoči, ker zaradi svoje višine ne izkrivljajo ali ogrožajo konkurence. »de minimis« pomoč ni vezana zgolj na prijavitelje (končne upravičence), pač pa tudi na končne koristnike projektnih aktivnosti (ciljne skupine v projektu), čeprav ne dobijo neposredne pomoči v obliki denarnega izplačila člena Pogodbe o ustanovitvi Evropske skupnosti za državno pomoč »de minimis«. Dodeljevanje pomoči iz javnih sredstev končnim prejemnikom, ki se ukvarjajo s tržno proizvodnjo blaga in storitev in jim prihodki iz javnih sredstev pomenijo določeno korist in konkurenčno prednost. Do pomoči »de minimis« niso upravičena podjetja iz dejavnosti transporta, kmetijstva in ribištva, razen v primeru dopolnilnih dejavnosti na kmetijah. Ni dovoljeno dodeliti pomoči za izvozno dejavnost, ki je neposredno povezana z izvoženimi količinami, ustanavljanjem in delovanjem distribucijske mreže ali z drugimi tekočimi stroški, povezanimi z izvozno dejavnostjo ter pomoč, ki bi bila pogojena z uporabo domačega blaga na račun uvoženega. Skupni znesek pomoči istemu upravičencu ne sme presegati 100.000 EUR v obdobju treh let od zadnjega prejema takšne pomoči (Silič, 2005, str. 3–4).

Tabela 1: »De minimis« pomoči v obdobju 2002–2008 (v mio EUR)

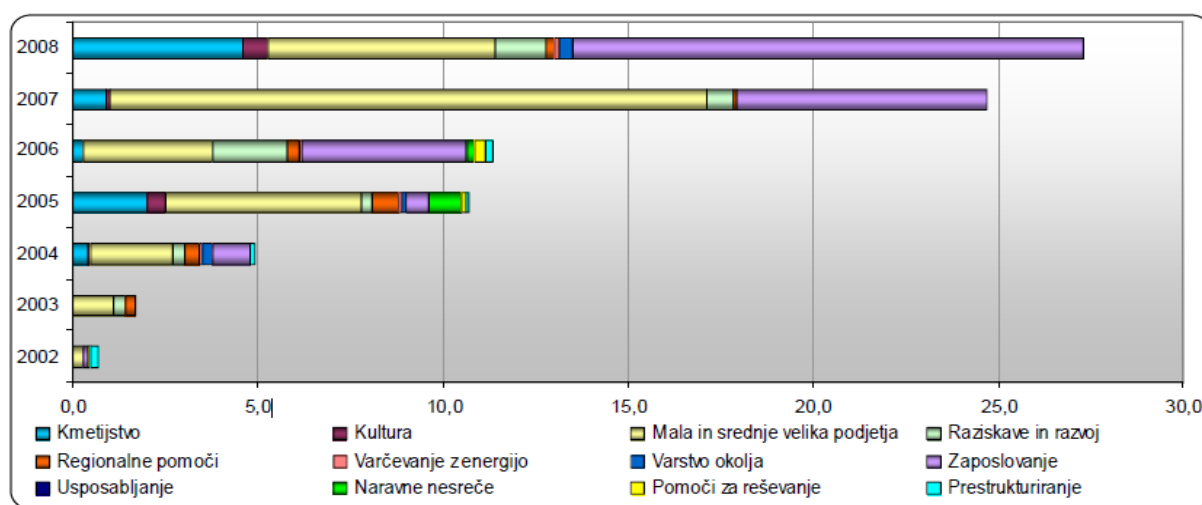
Kategorija	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	Skupaj 2002 - 2008	delež
Kmetijstvo			0,40	2,00	0,30	0,89	4,60	8,19	10,07 %
Kultura		0,00	0,10	0,50	0,00	0,13	0,67	1,40	1,72 %
Mala in srednje velika podjetja	0,30	1,10	2,20	5,30	3,50	16,12	6,14	34,66	42,62 %
Raziskave in razvoj		0,30	0,30	0,30	2,00	0,73	1,38	5,01	6,17 %
Regionalne pomoči	0,00	0,30	0,40	0,70	0,30	0,06	0,23	1,99	2,45 %
Varčevanje z energijo		0,00	0,10	0,10	0,10	0,00	0,13	0,44	0,54 %
Varstvo okolja			0,30	0,10	0,00	0,02	0,36	0,77	0,95 %
Zaposlovanje	0,10		1,00	0,60	4,40	6,72	13,79	26,61	32,72 %
Usposabljanje					0,04		0,01	0,05	0,06 %
Naravne nesreče				0,90	0,20			1,10	1,35 %
Pomoči za reševanje	0,10	0,00	0,00	0,10	0,30			0,50	0,61 %
Prestrukturiranje	0,20	0,00	0,10	0,10	0,20			0,60	0,74 %
Skupaj	0,72	1,82	4,84	10,62	11,93	24,67	27,31	81,32	100 %

Vir: Enajsto poročilo o državnih pomočeh v Sloveniji, Ministrstvo za finance (2009, str. 30).

3.1.3 Obveznosti dajalca »de minimis« in prejemnika (končnega upravičenca)

Preden nastopi denarna pomoč je končni upravičenec dolžan obvestiti ARR in sicer z obrazcem v elektronski obliki. ARR preveri na ministrstvu za finance ali predvideni prejemniki denarne pomoči niso presegli dodeljene pomoči v višini 100.000 EUR v treh letih in sicer v elektronski in papirni obliki. Po dodeljeni denarni pomoči končni upravičenec obvesti AAR, ki mora obvezno prijaviti denarno pomoč na Ministrstvo za finance v roku 15 dni od dodelitve v elektronski in papirni obliki (Silič, 2005, str. 9).

Slika 1: Delež pomoči po pravilu »de minimis« po kategorijah po letih (v mio EUR)

Vir: Enajsto poročilo o državnih pomočeh v Sloveniji, Ministrstvo za finance (2009, str. 30)

Iz slike 1 je razvidno, da je največji delež pomoči po pravilu »de minimis« v letu 2008 pripadel zaposlovanju, sledila so mala in srednje velika podjetja ter kmetijstvo. Razvidno je, da so se deleži pomoči iz leta v leto povečevali.

3.1.4 Zakonodaja Evropske unije

Pravna podlaga za politiko državnih pomoči Evropske unije je opredeljena v Pogodbi Evropske skupnosti (EC Treaty), ki je bila sprejeta leta 1957, in Pogodbi Evropske skupnosti za premog in jeklo (ECSC Treaty), ki je bila sprejeta leta 1951. Kaj je državna pomoč in kakšni so pogoji, da je državna pomoč upravičena, določa 87. člen Pogodbe Evropske skupnosti, ki v 1. odstavku pravi, da je vsakršna pomoč, v kakšni koli obliki, ki jo dodeli država članica ali izvira iz državnih sredstev in izkrivlja konkurenco ali grozi, da bo izkrivila konkurenco s tem, da daje prednost določenemu podjetju ali proizvodnji določenih dobrin in vpliva na trgovino med državami članicami, nezdržljiva z načeli skupnega evropskega trga (Consolidate Version of the Treaty Establishing the European Community, 2002). Zakonodaja Evropske unije na področju denarnih pomoči je zelo strogo predpisana in jo je treba upoštevati, saj je nadrejena slovenski ureditvi (Ministrstvo za finance, 2009):

- Uredba Sveta (Evropska skupnost) 659/1999 (postopkovna pravila)
- Uredba Komisije (Evropska skupnost) 794/2004 (postopkovna pravila)
- Pogodba o ustanovitvi ES, 87. - 89. Člen, drugi področni akti

Pravila, ki veljajo na področju državnih pomoči so naslednja (Državne pomoči, Ministrstvo za finance):

- »De minimis« pomoči: Uredba Komisije (Evropska skupnost) št. 1998/2006 z dne 15. decembra 2006 o uporabi členov 87 in 88 Pogodbe pri pomoči »de minimis« (Uradni list L 379, 28/12/2006, str. 0005–0010).
- Postopkovna uredba: Uredba Komisije (Evropska skupnost) št. 794/2004 z dne 21. aprila 2004 o izvajanju Uredbe Sveta (Evropska skupnost) št. 659/1999 o določitvi podrobnih pravil za uporabo člena 93 Pogodbe Evropske skupnosti (Uradni list L 140, 30. 4. 2004).
- Uredba o splošnih skupinskih izjemah
- Uredba Komisije (Evropska skupnost) št. 800/2008 z dne 6. avgusta 2008 o razglasitvi nekaterih vrst pomoči za združljive s skupnim trgom z uporabo členov 87 in 88 Pogodbe (Uradni list L 214, 09/08/2008, str. 0003–0047).
- Ukrepi za odziv na ekonomsko in finančno krizo: Sporočilo Komisije – začasni okvir Skupnosti za ukrepe državnih pomoči v podporo dostopu do financiranja ob trenutni finančni in gospodarski krizi (Uradni list C 16/2, 22. 1. 2009).
- Sporočilo komisije o spremembi začasnega okvira skupnosti za ukrepe državnih pomoči v podporo dostopu do financiranja ob trenutni finančni in gospodarski krizi.
- Horizontalna pravila
- Regionalne pomoči: Smernice o državni regionalni pomoči za 2007–2013 (OJ C 054, 04/03/2006, str. 0013–0044), Uredba Komisije (Evropska skupnost) št. 1628/2006 z dne 24. oktobra 2006 o uporabi členov 87 in 88 Pogodbe pri državni regionalni pomoči za naložbe Besedilo velja za EGP (OJ L 302, 01/11/2006, str. 0029–0040).
- Raziskave in razvoj ter inovacije: Okvir skupnosti za državno pomoč za raziskave in razvoj ter inovacije (2006/C 323/01)(OJ C 323, 30/12/2006, str. 0001–0026).
- Varstvo okolja: Smernice Skupnosti o državni pomoči za varstvo okolja (2008/C 82/01) (OJ C 082, 01/04/2008, str. 0001–0033).
- Rizični kapital: Smernice Skupnosti o državnih pomočeh za spodbujanje naložb rizičnega kapitala v mala in srednje velika podjetja (2006/C 194/02) (OJ C 194, 18/08/2006, str. 0002–0021).
- Reševanje in prestrukturiranje: Sporočilo Komisije — Smernice skupnosti o državni pomoči za reševanje in prestrukturiranje podjetij v težavah (OJ 244, 01/10/2004, str. 0002 –0017).

3.1.5 Politika državnih pomoči Evropske unije: Uredba o splošnih skupinskih izjemah

CILJ: Poenostavitev in boljša ciljna naravnost državnih pomoči za rast in delovna mesta. Samodejno soglasje za 26 vrst ukrepov pomoči, tako da države članice prihranijo čas pri dodeljevanju državnih pomoči. V zvezi z dodeljevanjem državnih pomoči s povečanjem števila kategorij državnih pomoči, ki jih ni treba priglasiti Komisiji, na 26 in s konsolidacijo v eno samo besedilo in uskladitvijo pravil, ki so prej obstajala v petih različnih uredbah. Teh 26 kategorij državnih pomoči je tistih, ki bodo v resnično korist za ustvarjanje delovnih mest in konkurenčnost Evrope. Zato ta uredba poleg zmanjšanja upravnega bremena za javne organe in Komisijo tudi spodbuja države članice, da kar najbolj učinkovito porabijo omejena sredstva. Uredba je še zlasti pomembna za mala in srednje

velika podjetja, kajti vseh 26 ukrepov iz te uredbe se lahko odobri za MSP, nekateri so celo zasnovani posebej zanje (Politika državnih pomoči EU, Uredba o splošnih skupinskih izjemah, 29.08.2008).

»Ta nova pravila določajo jasen okvir, ki bo državam članicam omogočal odobritev pomoči, usmerjenih v ustvarjanje delovnih mest, spodbujanje konkurenčnosti in izboljšanje okolja brez kakršnega koli poseganja Komisije. Komisija tako v skladu z akcijskim načrtom o državni pomoči in ‚Aktom za mala podjetja‘ izpolnjuje svoje zaveze, da bo državam članicam omogočila hitrejšo in lažje dodeljevanje prave vrste državnih pomoči« (KROES, 2008).

Konkurenca je lahko omejena s strani vlad, če odobrijo subvencioniranje določenih poslov. Zaradi tega Pogodba prepoveduje kakršnokoli obliko državne pomoči, ki bi utegnila izkriviti konkurenco. Kakor pri združitvah mora biti tudi tu pomoč o kateri je govora takšna, da vpliva na trgovanje med državami članicami – pomoč s samimi domačimi posledicami ni pod nadzorom Komisije. Absolutne prepovedi državne pomoči si ni mogoče zamišljati: v določenih primerih morajo vlade imeti možnost poseganja ali financiranja določenih ekonomskih dejavnosti. S tem namenom je Pogodba ponudila število izjem k principu prepovedovanja državne pomoči (Konkurenca, 11.08.2010).

3.1.6 Splošna načela uredbe o splošnih skupinskih izjemah

Da bi državna pomoč lahko spadala pod eno izmed 26 kategorij iz te uredbe, mora izpolnjevati določene pogoje, da se zagotovi, da pomoč omogoča nove dejavnosti, ki sicer ne bi bile izvedljive, prav tako pa tudi spodbuja gospodarski razvoj brez neupravičenega izkrivljanja konkurence. Kadar so ti pogoji izpolnjeni, lahko države članice državno pomoč odobrijo takoj, brez predhodne priglasitve Komisiji. Države članice morajo Komisijo le obvestiti – s pomočjo preprostega podatkovnega obrazca – in to šele po tem, ko so državno pomoč že odobrile. Uredba se uporablja za »pregledne« oblike pomoči: tj. dotacije in subvencionirane obrestne mere, posojila, pri katerih je v bruto ekvivalentu dotacije upoštevana referenčna stopnja, poroštvene sheme, fiskalne ukrepe (z zgornjo mejo) in nekatere vrste vračljivih predplačil. Uredba se uporablja za skoraj vse gospodarske sektorje, razen za ribištvo in ribogojstvo, kmetijstvo in deloma za sektor premogovništva. Regionalna pomoč v jeklarskem, ladjedelniškem in sektorju sintetičnih vlaken ter sheme regionalne pomoči, namenjene posebnim sektorjem gospodarske dejavnosti, so prav tako izvzete. Uredba se ne uporablja za dejavnosti, povezane z izvozom, ali dajanje prednosti rabi domačega blaga pred uvoženim. Ne uporablja se za začasno pomoč velikim podjetjem (ta izjema se ne nanaša na regionalno pomoč za naložbe in za zaposlovanje). Kumulacija različnih ukrepov pomoči iz Uredbe je možna, dokler ti ukrepi zadevajo različne opredeljive upravičene stroške. Kumulacija ni dovoljena v primeru delnega ali popolnega prekrivanja stroškov, če bi bila s tako kumulacijo presežena največja dovoljena intenzivnost pomoči, ki se uporablja v skladu s to uredbo. Ukrepi pomoči, ki niso zajeti z Uredbo o splošnih skupinskih izjemah, so še vedno dovoljeni. Treba jih je le priglasiti po ustaljenem pravilu: Komisija take priglasitve prouči

na podlagi obstoječih smernic in okvirov (Uredba Komisije (ES) št. 800/2008, Uradni list L 241, 9. 8. 2008, str. 3).

3.1.7 Kategorije pomoči, dovoljene na podlagi Uredbe o splošnih skupinskih izjemah

Uredba o splošnih skupinskih izjemah omogoča odobritev naslednjih kategorij pomoči, in sicer do zgornje meje zneskov pomoči, ki jo določa Uredba (Uredba Komisije (ES) št. 800/2008, Uradni list L 241, 9. 8. 2008, str. 3):

- *Pomoč, omejena na mala in srednje velika podjetja*

Poleg kategorij pomoči, ki so na voljo vsem podjetjem, so različne vrste pomoči zasnovane posebej za pomoč malih in srednje velikih podjetij pri premagovanju določenih »tržnih pomanjkljivosti«, s katerimi se soočajo. Mala in srednje velika podjetja se lahko subvencionirajo na različnih stopnjah njihovega razvoja (pomoč malim in srednje velikim podjetjem za naložbe in zaposlovanje, pomoč za svetovalne storitve v korist tem podjetjem, pomoč za udeležbo malih in srednje velikih podjetij na sejmih).

- *Pomoč v obliki rizičnega kapitala*

Rizični kapital je pomemben instrument za financiranje malih in srednje velikih podjetij. Uredba o splošnih skupinskih izjemah izvzema iz priglasitve pomoč za rizični kapital v obliki ustanovitve skladov za naložbe zasebnega kapitala, v katerih je država partner, vlagatelj ali udeleženec, četudi pod manj ugodnimi pogoji kot drugi vlagatelji. Investicijski sklad lahko vloži do 1,5 milijona EUR na ciljno podjetje, in sicer v obdobju dvanajstih mesecev.

- *Pomoč za spodbujanje podjetništva med ženskami*

Uredba omogoča državam članicam podpiranje malih podjetij, ki so jih na novo ustanovile podjetnice, s pomočjo pri premagovanju določenih tržnih pomanjkljivosti, s katerimi se soočajo, zlasti se jim lahko pomaga pri dostopu do sredstev. Uredba dovoljuje podporo pri različnih vrstah stroškov poslovanja, vključno s stroški skrbi za otroke in starše.

3.1.8 Pomoč za vsa podjetja

Uredba Komisije (ES) št. 800/2008, Uradni list L 241, 9. 8. 2008, str. 3.

- *Pomoč za raziskave, razvoj in inovacije*

Poleg bolj ustaljenih kategorij pomoči za raziskave in razvoj Uredba vključuje tudi vrsto ukrepov za podporo inovacijam za spodbujanje konkurenčnosti evropske industrije, s tem ko se več denarja nameni za raziskave, razvoj in inovacije (pomoč za raziskovalne in razvojne projekte, pomoč za študije tehnične izvedljivosti, pomoč za stroške pravic industrijske lastnine za mala in srednje velika podjetja, pomoč za mlada inovativna podjetja, pomoč za svetovalne in podporne storitve za inovacije, pomoč za posojanje visokokvalificiranega osebja, pomoč za raziskave in razvoj v kmetijskem in ribiškem sektorju).

- *Pomoči za okolje*

Uredba omogoča državnim organom lažje dodeljevanje številnih ukrepov pomoči, ki dajejo prednost varstvu okolja in spopadanju s podnebnimi spremembami (pomoč za naložbe, ki presegajo standarde Skupnosti na področju varstva okolja, pomoč za nakup transportnih vozil, ki presegajo standarde Skupnosti na področju varstva okolja, pomoč malim in srednje velikim podjetjem za čimprejšnjo prilagoditev na prihodnje standarde Skupnosti na področju varstva okolja, pomoč za naložbe v ukrepe varčevanja z energijo, pomoč za naložbe v soproizvodnjo z visokim izkoristkom, pomoč za naložbe za spodbujanje energije iz obnovljivih virov energije, pomoč za okoljske študije, pomoč v obliki znižanja okoljskih davkov).

- *Regionalna pomoč*

Državna regionalna pomoč spodbuja gospodarsko, socialno in ozemeljsko kohezijo Evropske unije z obravnavanjem razvojnih problemov v prikrajšanih regijah (regionalna pomoč za naložbe in zaposlovanje, pomoč novoustanovljenim malim podjetjem v regijah, ki prejemajo pomoč).

- *Pomoč za usposabljanje*

Uredba dovoljuje pomoč tako za splošno kot tudi za posebno usposabljanje.

- *Pomoč za prikrajšane delavce in invalide*

Uredba zajema pomoč, ki spodbuja podjetja, da zaposlujejo invalide ali drugače prikrajšane delavce (pomoč za zaposlovanje invalidov v obliki subvencij plače, pomoč za nadomestilo dodatnih stroškov zaradi zaposlovanja invalidov).

3.1.9 Uredba o splošnih skupinskih izjemah

Uredba se uporablja za pomoči, ki jih odobrijo države članice in ne Komisija. Za pridobitev take pomoči se morajo podjetja obrniti na javne organe na državni ali regionalni/lokalni ravni. Konkurenca je lahko omejena s strani vlad, če odobrijo subvencioniranje določenih poslov. Zaradi tega Pogodba prepoveduje kakršnokoli obliko državne pomoči, ki bi utegnila izkriviti konkurenco. Kakor pri združitvah mora biti tudi tu pomoč o kateri je govora takšna, da vpliva na trgovanje med državami članicami – pomoč s samimi domačimi posledicami ni pod nadzorom Komisije. Absolutne prepovedi državne pomoči si ni mogoče zamišljati, v določenih primerih morajo vlade imeti možnost poseganja ali financiranja določenih ekonomskih dejavnosti. S tem namenom je Pogodba ponudila število izjem k principu prepovedovanja državne pomoči. Obstaja nekaj vrst izjem (Europa press relases rapid, 2009):

- *Pogojene z zakonom* so izjeme, ki se avtomatično štejejo kot: pomoč, ki ima socialno noto, izdana za posameznega potrošnika, pod pogojem, da je zagotovljena brez diskriminacije glede na poreklo proizvodov, o katerih govorimo; pomoč, namenjena popravilu škode, ki so jih povzročile izjemne situacije, kakršne so denimo naravne katastrofe.

- *Možne v nekaterih okoliščinah*, ki vključujejo: pomoč manj razvitim področjem; pomoč pri promociji velikega projekta, ki je v evropskem interesu, ali pomoč resnih motenj ekonomije države članice; pomoč pri pospeševanju razvoja določenih ekonomskih dejavnosti ali polj (pod določenimi pogoji); pomoč pri promociji in ohranjanju kulturne

dediščine (pod določenimi pogoji); druge kategorije, ki jih lahko definira Svet. Države članice morajo vnaprej obvestiti Komisijo o kakršnihkoli načrtih o odobritvi ali spremembi pomoči. Pomoči, odobrene skozi načrte brez dovoljenja so nezakonite in morajo biti popravljene. Če Komisija presodi, da je načrt pomoči nekompatibilen z javnim trgov, lahko prične postopek za ugotavljanje kršitev. Ta začasno ustavi program predlagane pomoči, dokler ne pride do končne odločitve.

4 CELOTEN OBSEG DRŽAVNIH POMOČI V SLOVENIJI

4.1 PRIMERJAVA Z OSNOVNIMI MAKROEKONOMSKIMI KAZALCI ZA ZADNJE OBDOBJE

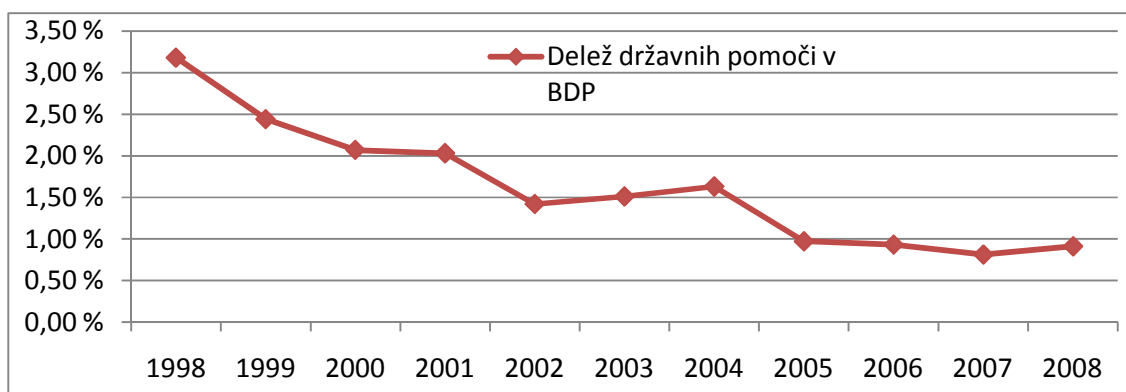
Tabela 2: Državne pomoči v Sloveniji v letih 2006, 2007 in 2008 v primerjavi z bruto domačim proizvodom, stroški države in zaposlenostjo

	Enota mere	2006	2007	2008
Državne pomoči	v mio EUR	276,27	268,14	323,32
Bruto domači proizvod (BDP)	v mio EUR	30.397,87	33.105,51	35.691,43
Delež državnih pomoči v BDP	v %	0,91 %	0,81 %	0,91 %
Stroški države	v mio EUR	13.209	13.915	15.442
Delež državnih pomoči v stroških države	v %	2,09 %	1,93 %	2,09 %
Zaposlenost	število	833.016	864.361	880.252
Državne pomoči na zaposlenega	v EUR	331,6	310,21	367,3
Državne pomoči na prebivalca	v EUR	137,42	132,36	159,08

Vir: Enajsto poročilo o državnih pomočeh v Sloveniji, Ministrstvo za finance (2009, str. 13).

Tabela 2 predstavlja državne pomoči v Sloveniji v letih 2006, 2007 in 2008 v primerjavi z bruto domačim proizvodom, stroški države in zaposlenostjo. Državne pomoči v Sloveniji so se v letu 2008 povečale; če jih primerjamo z letom 2006 so narasle za 17,19 %, v primerjavi letom 2007 pa celo za 20,83 %. Če primerjamo absolutno višino državnih pomoči, so se le te povečale za 47,42 mio EUR glede na leto 2006 in za 55,73 mio EUR glede na leto 2007. Z vključitvijo primerjave z daljšim časovnim obdobjem (1998–2008), pa je vseeno opazen trend padanja višine državnih pomoči. Bruto domači proizvod se je v letu 2008 v primerjavi z letom 2007 realno zmanjšal za 0,8 %. V letu 2008 so se močno zmanjšale stopnje rasti številnih makroekonomskih kazalcev. Najbolj izrazito je bilo to pri izvozu blaga, ki je s tem največ prispeval k negativni gospodarski rasti v letu 2008. Zelo se je zmanjšala tudi vrednost uvoza blaga. Negativna gospodarska rast se konec leta 2008 še ni v celoti odrazila na rasti zaposlenosti, saj je ta ostala pozitivna tudi ob koncu leta. Po podatkih, ki jih lahko razberemo iz tabele, je znašala 880.252 oseb, kar je več kot v preteklih letih. Ne glede na to se rast zaposlenosti postopno zmanjšuje (Bilten javnih financ 6, 2009).

Graf 1: Delež državnih pomoči v bruto domačem proizvodu v Sloveniji po letih (v %)

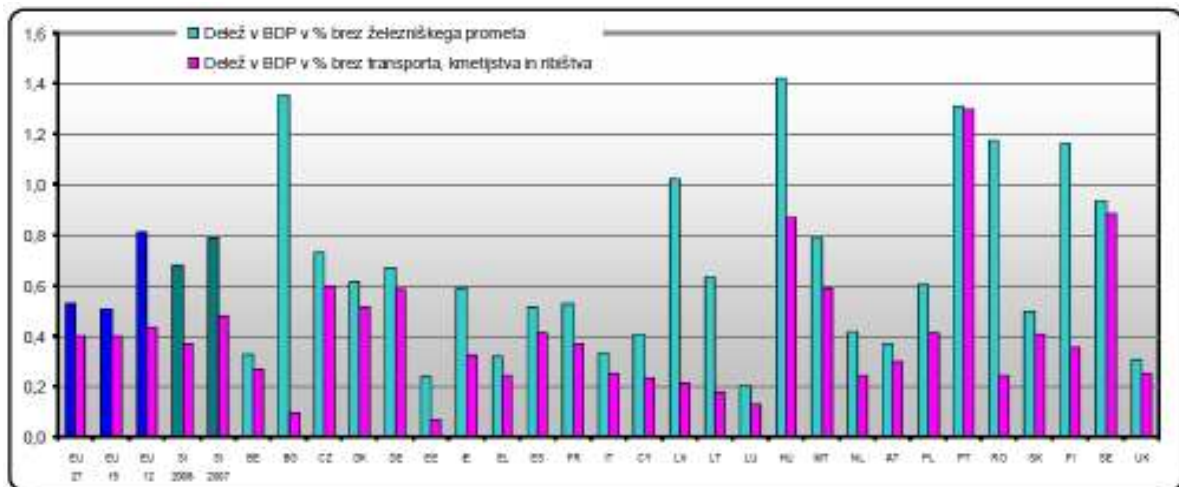
Vir: Enajsto poročilo o državnih pomočeh v Sloveniji, Ministrstvo za finance (2009, str. 13).

Graf 1 nam prikazuje delež državnih pomoči v bruto domačem proizvodu v Sloveniji po letih. S primerjanjem državnih pomoči kot deleža v bruto domačem proizvodu je opazen trend zmanjševanja državnih pomoči v Sloveniji, saj se je delež od leta 1998, ko je znašal 3,18 % v primerjavi z letom 2008, ko znaša 0,91 %, skupno zmanjšal za več kot trikrat. V letu 2008 so v Sloveniji dodeljene državne pomoči znašale 232,32 milijonov EUR, kar je za 17,03 % več kot so znašale državne pomoči v letu 2006 in za 20,58 % več kot v letu 2007.

4.2 PRIMERJAVA S ČLANICAMI EVROPSKE SKUPNOSTI

Podatki, ki prikazujejo trend gibanja državnih pomoči v Evropski uniji, temeljijo na zadnjih razpoložljivih podatkih, ki so bili objavljeni na internetnih straneh Evropske komisije. Slovenija je v primerjavi z državami v Evropski uniji, glede deleža vseh državnih pomoči v bruto domačem proizvodu, na zgornji meji, vendar ne presega najvišjih deležev, ki jih imajo Madžarska, Bolgarija, Portugalska, Romunija in Finska.

Slika 2: Delež državnih pomoči v bruto domačem proizvodu v državah Evropske unije in v Sloveniji v letu 2007, v % za leti 2007 in 2008 posebej

Vir: Enajsto poročilo o državnih pomočeh v Sloveniji, Ministrstvo za finance (2009, str. 13).

Iz slike 2 je razvidno, da so v letu 2007 državne pomoči vseh članic predstavljale 0,53 % bruto domačega proizvoda Evropske unije, z izključitvijo železniškega sektorja. Deleži posameznih držav članic pa se med seboj zelo razlikujejo. Manj kot 0,4 % bruto domačega proizvoda državnih pomoči prejmejo Avstrija, Italija, Belgija, Grčija, Velika Britanija, Estonija in najmanj Luksemburg; več kot 1 % pa prejmejo Madžarska, Bolgarija, Portugalska, Romunija, Finska in Latvija. Finska, Litva, Bolgarija, Estonija in Romunija imajo velik delež državnih pomoči zaradi kmetijstva, ki predstavlja okrog 65 % vseh državnih pomoči, v Bolgariji gre kar 93 % vseh pomoči namenjenih kmetijstvu. Švedska ima tako velik delež državnih pomoči predvsem zaradi pomoči, ki jih dodeljuje za varstvo okolja in varčevanje z energijo, saj tovrstne pomoči dosegajo več kot 85 % vseh državnih pomoči v tej državi. Delež državnih pomoči v bruto domačem proizvodu kaže splošno ekonomsko situacijo v posamezni državi članici. Pri primerjavi teh deležev med državami članicami je potrebno primerjati večletno obdobje, saj države, ki imajo relativno visoko gospodarsko rast, lahko teoretično demonstrirajo nizek delež državnih pomoči v bruto domačem proizvodu za posamezno leto (Enajsto poročilo Ministrstva za finance o državnih pomočeh v Sloveniji, 2009, str. 13).

Tabela 3: Državne pomoči v Sloveniji v primerjavi z Evropsko unijo v letu 2007

Leto 2007	Višina državnih pomoči brez železniškega prometa		Državne pomoči brez transporta, kmetijstva in ribištva		Delež horizontalnih pom v %
	v mio EUR	delež v BDP v %	v mio EUR v %	delež v BDP v %	
EU 27	64.816,04	0,53	49.213,59	0,40	79,79
EU stare članice (15)	57.693,53	0,51	45.405,92	0,40	80,00
EU nove Članice (12)	7.122,51	0,81	3.807,67	0,43	77,00
Belgija	1.077,24	0,33	882,56	0,27	100,00
Bolgarija	390,83	1,35	27,05	0,09	91,57
Češka	938,02	0,73	766,59	0,60	99,85
Danska	1.405,23	0,62	1.166,25	0,51	91,79
Nemčija	16.228,54	0,67	14.147,59	0,58	78,63
Estonija	36,74	0,24	10,40	0,07	100,00
Irski	1.092,55	0,59	602,67	0,32	77,13
Grčija	729,47	0,32	551,05	0,24	98,41
Španija	5.370,53	0,51	4.335,84	0,41	73,86
Francija	9.797,55	0,52	6.888,58	0,37	95,46
Italija	5.095,74	0,33	3.860,11	0,25	89,19
Ciper	107,38	0,40	62,52	0,24	95,12
Latvija	203,63	1,02	42,45	0,21	99,92
Litva	177,29	0,63	50,45	0,18	95,81
Luksemburg	72,27	0,20	46,36	0,13	100,00
Madžarska	1.434,13	1,42	879,43	0,87	53,43
Malta	98,57	0,79	74,06	0,59	4,03
Nizozemska	2.316,50	0,41	1.354,75	0,24	95,98
Avstrija	1.005,91	0,37	815,39	0,30	98,22
Poljska	1.849,22	0,60	1.260,82	0,41	89,23
Portugalska	2.138,05	1,31	2.118,91	1,30	10,47
Romunija	1.426,10	1,17	296,30	0,24	36,16
Slovaška	272,54	0,50	222,76	0,41	75,88
Finska	2.078,96	1,16	628,77	0,35	95,62
Švedska	3.100,10	0,93	2.932,38	0,88	99,47
Velika Britanija	6.184,91	0,31	5.074,71	0,25	62,18
Slovenija 2007	223,46	0,68	122,41	0,37	85,40
Slovenija 2008	281,01	0,79	173,00	0,48	89,15

Vir: Enajsto poročilo o državnih pomočeh, Ministrstva za finance (2009, str. 13).

Tabela 3 prikazuje državne pomoči v Sloveniji v primerjavi z Evropsko unijo v letu 2007. Evropska komisija običajno primerja podatke o dodeljenih državnih pomočeh po državah članicah brez pomoči, ki so bile dodeljene kmetijskemu, ribiškemu in transportnemu sektorju. V celotnem obsegu dodeljenih državnih pomoči je imela v letu 2007 največji delež Nemčija, saj je prejela kar 25 % vseh pomoči v Evropski uniji. Tudi njen delež državnih pomoči v bruto domačem proizvodu (0,67 %), je višji od povprečja Evropske unije (0,53 %). Med državami članicami, ki imajo velik delež državnih pomoči v bruto domačem proizvodu je tudi Švedska (0,93 %) ter Malta, Češka, Romunija, Poljska in Madžarska, kjer pa večina pomoči predstavlja ukrepe tranzicije, ki so časovno omejeni. 44,44 % vseh držav članic ima delež državnih pomoči nižji od 0,53 % bruto domačega proizvoda. Slovenija je v letu 2007 še vedno nekoliko nad povprečjem bruto domačega proizvoda Evropske unije, saj je delež državnih pomoči v letu 2007 znašal 0,68 % BDP, v letu 2008 pa 0,79 % BDP. V primerjavi z dvanajstimi novimi članicami, kjer so državne pomoči v povprečju dosegle 0,81 % BDP, pa je Slovenija pod tem povprečjem. Če primerjamo absolutne višine dodeljenih državnih pomoči v letu 2007 vidimo, da pomoči, dodeljene s strani dvanajstih novih članic Evropske unije, predstavljajo le 11,04 % vseh dodeljenih pomoči v Evropski uniji. Največ pomoči je dodeljenih v Nemčiji, Franciji, Veliki Britaniji, Španiji in Italiji, kar predstavlja kar 65,84 % vseh dodeljenih pomoči. Med novimi članicami sta največ pomoči dodelili Poljska in Madžarska, ki sta v letu 2007 dodelili po 5,1 % vseh pomoči, ki so bile dodeljene v Evropski uniji.

4.3 PREGLED DRŽAVNIH POMOČI PO KATEGORIJAH

4.3.1 Delitev državnih pomoči po ciljnih oziroma namenih

Ta klasifikacija je zelo težka, saj je treba določiti, kateri cilj je bistvenega pomena za državo članico, poleg tega pa je potrebno spremljati veliko število stalno se spreminjajočih predpisov. V Evropski uniji se pomoči dodeljujejo zlasti na naslednjih področjih: povpraševanje po ekonomskem razvoju v regijah s podpovprečnih življenjskim standardom in visoko stopnjo brezposelnosti; izvajanja projektov, ki so pomembni za celotni evropski trg in evropsko gospodarstvo; razvoja določenih gospodarskih aktivnosti ali območij, vendar ne smejo negativno vplivati na skupne interese in trgovanje. Pomoči so namenjene: izboljšanju gospodarskih aktivnosti in regijam, ki so v bogatejših državah članicah pod nacionalnih nivojem razvitosti; kulturi in ohranjanju dediščine, kadar ne vplivajo na tržne razmere in konkurenco med državami članicami Evropske unije ter drugim kategorijam, ki jih z večino glasov sprejme Svet Evropske unije. Glede na namen državnih pomoči, ki se dodeljujejo, so pomoči največkrat uvrščene v dve kategoriji, in sicer: za kmetijske namene in za nekmetijske namene. Evropska komisija jih deli na štiri glavna področja: kmetijstvo in ribištvo, predelovalna industrija/storitve, premogovništvo in transport (Butala, 2006, str. 2).

Glede na cilj in namene so državne pomoči klasificirane v tri skupine (Seliškar in Kovač, 2002, str. 8):

- *HORIZONTALNE POMOČI* imajo manj negativnih vplivov na konkurenco v primerjavi s sektorskimi pomočmi, saj so namenjene vsem podjetjem s težavami, ob tem pa izključujejo posamezne sektorje, za katere veljajo posebna sektorska pravila. S tem namenom Evropska komisija teži k usmerjanju pomoči od sektorsko usmerjenih pomoči k horizontalnim ciljem. V to skupino se uvrščajo pomoči, namenjene malim in srednje velikim podjetjem in so različnih vrst, kot na primer: pomoči za raziskave in razvoj, pomoči za zaposlovanje, usposabljanja, varovanje okolja, pomoči za varčevanje z energijo, reševanja podjetij in prestrukturiranja.

- *REGIONALNE POMOČI*, katerih namen je pospeševanje razvoja manj razvitih območij in se lahko dodeljujejo za spodbujanje začetnih investicij, v posebnih primerih tudi za pomoč pri tekočem poslovanju. Do tovrstnih pomoči niso upravičena podjetja v sektorjih ribištva, kmetijstva, premogovništva in jeklarstva (48. člen Uredbe o namenih in pogojih za dodeljevanje državnih pomoči ter določitvi pristojnih ministrstev za upravljanje posameznih shem državnih pomoči).

- *SEKTORSKE POMOČI* so namenjene naslednjim sektorjem: jeklarstvo, premogovništvo, kopenski transport, pomorski transport, letalski transport, ladjedelništvo, kmetijstvo in ribištvo.

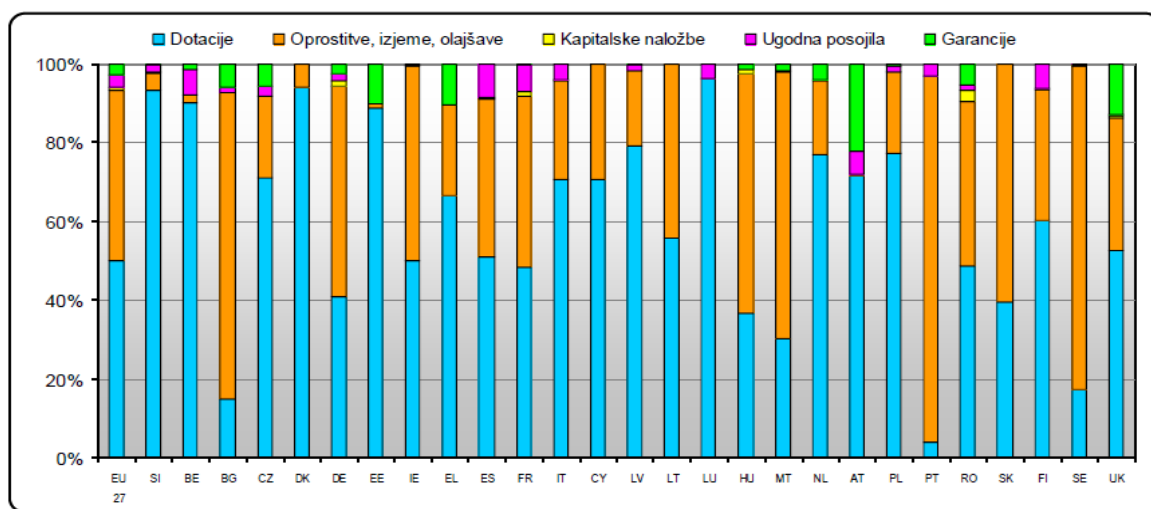
Tabela 4: Državne pomoči v Sloveniji po posameznih kategorijah v letih 2006, 2007 in 2008

Kategorija	Leto 2006			Leto 2007			Leto 2008		
	v mio EUR	Delež DP	Delež v BDP	v mio EUR	Delež DP	Delež v BDP	v mio EUR	Delež DP	Delež v BDP
Kmetijstvo	88,23	31,94 %	0,29 %	100,68	37,55 %	0,30%	107,89	33,37 %	0,30 %
Ribištvo	0,08	0,03 %	0,00 %	0,38	0,14 %	0,00%	0,12	0,04 %	0,00 %
Kmetijstvo in ribištvo	88,31	31,97%	0,29%	101,06	37,69%	0,31%	108,01	33,41%	0,3%
Horizontalni cilji	129,04	46,71%	0,42%	104,65	39,03%	0,32%	154,24	47,71%	0,4%
R&D	19,56	7,08 %	0,06 %	22,82	8,51 %	0,07%	21,16	6,55 %	0,06 %
Varstvo okolja	2,57	0,93 %	0,01 %	18,79	7,01 %	0,06%	26,13	8,08 %	0,07 %
Varčevanje z energijo	2,23	0,81 %	0,01 %	0,11	0,04 %	0,00%	0,01	0,00 %	0,00 %
MSP	29,29	10,60 %	0,10 %	2,84	1,06 %	0,01%	2,21	0,68 %	0,01 %
Zaposlovanje	16,55	5,99 %	0,05 %	7,07	2,64 %	0,02%	2,03	0,63 %	0,01 %
Usposabljanje	1,85	0,67 %	0,01 %	3,37	1,26 %	0,01%	0,75	0,23 %	0,00 %
Regionalni cilji	45,89	16,61 %	0,15 %	39,57	14,76 %	0,12%	80,89	25,02 %	0,23 %
Kultura	11,10	4,02 %	0,04 %	10,07	3,76 %	0,03%	12,94	4,00 %	0,04 %
Naravne nesreče	0,00	0,00 %	0,00%	0,00	0,00%	0,00%	8,11	2,51%	0,02%
Posebni sektorji	58,92	21,33 %	0,19%	62,43	23,28%	0,19%	61,07	18,89%	0,17%
Transport	41,17	14,90 %	0,14 %	44,12	16,46 %	0,13 %	42,30	13,08 %	0,12 %
Premogovništvo	14,80	5,36 %	0,05 %	17,20	6,41 %	0,05 %	17,46	5,40 %	0,05 %
Prestrukturiranje	2,58	0,93 %	0,01 %	0,56	0,21 %	0,00 %	1,30	0,40 %	0,00 %
Reševanje	0,37	0,13 %	0,00 %	0,55	0,21 %	0,00 %	0,00	0,00 %	0,00 %
Skupaj	276,27	100,00	0,91%	268,14	100,00%	0,81%	323,32	100%	0,91%

Vir: Enajsto poročilo o državnih pomočeh v Sloveniji, Ministrstva za finance (2009, str. 15).

Tabela 4 prikazuje državne pomoči v Sloveniji po posameznih kategorijah v letih 2006, 2007 in 2008. Državne pomoči so se v letu 2008 v primerjavi z letom 2007, v absolutnih zneskih, najbolj povečale na področju regionalnih ciljev (za 41,32 mio EUR). V letu 2008 so bile v večjem obsegu dodeljene tudi pomoči za nadomestilo škode, ki je bila povzročena z naravnimi nesrečami (8,11 mio EUR) ter pomoči namenjene varstvu okolja (višje za 7,34 mio EUR). V primerjavi z letom 2007 je bilo dodeljenih manj pomoči za namen zaposlovanja (za 5,04 mio EUR) in usposabljanja (za 2,62 mio EUR). Vse ostale vrste pomoči niso bistveno vplivale na obseg dodeljenih državnih pomoči v Sloveniji. V letu 2008 je bilo z dotacijami dodeljenih kar 97,98 % vseh pomoči.

Slika 3: Primerjava deleža državnih pomoči v Sloveniji in v državah Evropske unije v obdobju 2005–2007, brez kmetijstva, ribištva in premogovništva

Vir: Enajsto poročilo o državnih pomočeh v Sloveniji, Ministrstvo za finance (2009, str. 16).

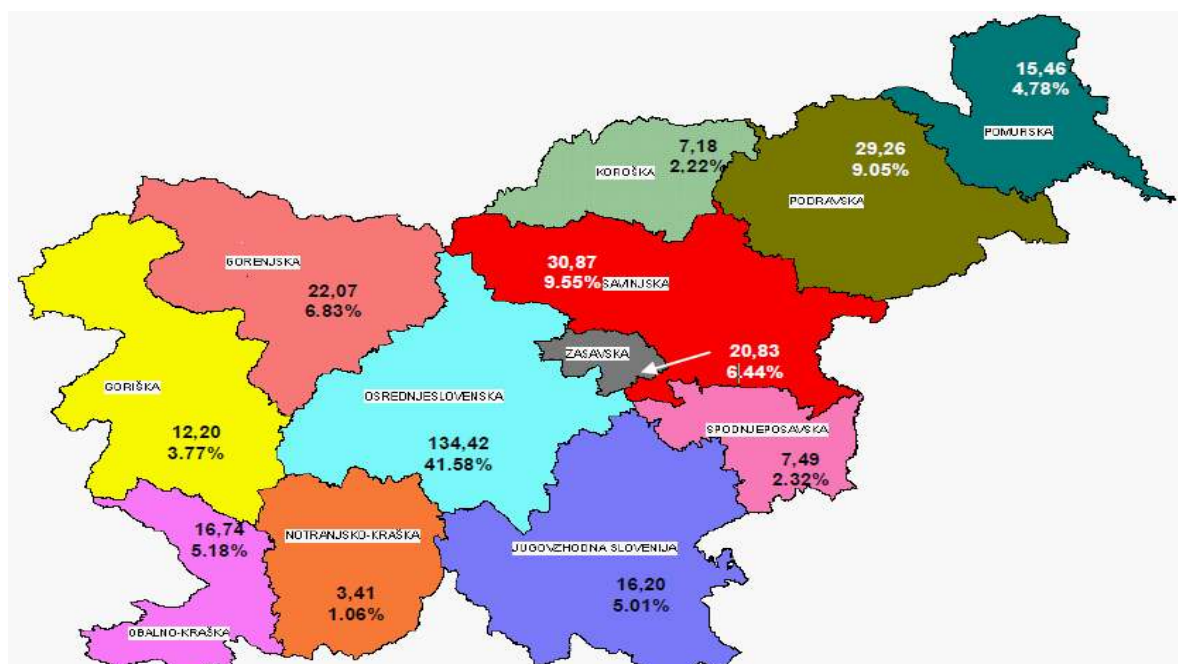
Slika 3 primerja deleža državnih pomoči v Sloveniji in v državah Evropske unije v obdobju 2005–2007 brez kmetijstva, ribištva in premogovništva. V primerjavi z državami članicami Evropske unije se uporaba instrumentov v Sloveniji močno razlikuje od ostalih skupin držav članic. Slovenija ima namreč izredno visok delež dodeljenih pomoči s pomočjo dotacij, v manjšem delu so uporabljene davčne olajšave, medtem ko so vsi ostali instrumenti bolj ali manj zanemarljivo majhni. V ostalih državah je pestrost uporabe različnih instrumentov večja. V Evropski uniji je bilo v letu 2004 prvič s pomočjo dotacij dodeljenih manj kot 50 % vseh sredstev državnih pomoči. Davčne olajšave v Evropski uniji so v obdobju 2005–2007 predstavljale 43 % vseh pomoči. Portugalski, Švedski, Bolgariji, Slovaški, Madžarski in Malti dodelijo več kot 60 % vseh pomoči v obliki davčnih olajšav. Države, katerim je dodeljenih več kot 80 % vseh državnih pomoči v obliki subvencij, pa so: Luksemburg, Belgija, Danska, Estonija in Slovenija. Garancije so najbolj uporabljene v Avstriji (22 %), Veliki Britaniji (13 %), Estoniji (10 %) in v Grčiji (10 %).

4.4 OBSEG DRŽAVNIH POMOČI V SLOVENIJI PO STATISTIČNIH REGIJAH

Slovenija skuša s pomočjo regionalnih državnih pomoči prispevati k dosegu zastavljenih ciljev na področju regionalne politike. Svoj namen skuša doseči tako, da spodbuja k:

- uravnoteženemu gospodarskemu, socialnemu in prostorskemu vidika razvoja,
- zmanjšanju razlik v gospodarski razvitosti in pri življenjskih možnostih med regijami,
- preprečevanju nastajanja novih območij z večjimi razvojnimi problemi,
- ohranjanju poseljenosti na celotnem območju RS, k pospeševanju razvoja okolju prijaznega gospodarstva,
- varovanju naravnih dobrin ter kulturne in naravne dediščine.

Slika 4: Višina in delež državnih pomoči po regijah v letu 2008 (v mio EUR)

Vir: Enajsto poročilo o državnih pomočeh v Sloveniji, Ministrstvo za finance (2009, str. 18).

Slika 4 prikazuje razporeditev pomoči po posameznih regijah v Sloveniji v letu 2008. Iz podatkov je razvidno, da je največ državnih pomoči v letu 2008 prejela Osrednja Slovenija, ki je z 41,58 % še vedno daleč pred ostalimi regijami. Sledijo ji: savinjska, podravska, gorenjska in zasavska regija. Najmanj pomoči so prejele notranjsko-kraška, koroška in spodnje-posavska regija. V primerjavi z letom 2007 so se državne pomoči v letu 2008, gledano v absolutnih zneskih, najbolj znižale na Goriškem (za 4,73 mio EUR), v Jugovzhodni Sloveniji (za 3,09 mio EUR) ter na Koroškem (za 0,55 mio EUR) in Notranjsko-kraškem (za 0,33 mio EUR). Pomoči v teh regijah so se najbolj znižale na

področju kmetijstva. Najbolj pa so se pomoči povečale v osrednjeslovenski (za 28,97 mio EUR) in gorenjski regiji (za 6,42 mio EUR). V osrednjeslovenski regiji so narasle pomoči namenjene kmetijskemu sektorju (za 18,14 mio EUR) ter za namene regionalnih ciljev (za 10,6 mio EUR), v gorenjski regiji so pomoči ravno tako višje zaradi povečanega obsega dodeljenih pomoči za regionalne cilje (za 5,15 mio EUR), ter zaradi pomoči, ki so bile dodeljene za odpravo posledic naravnih nesreč. Pri primerjavi deležev državnih pomoči po regijah je opaziti tudi največje povečanje pomoči v gorenjski regiji, in sicer za 17,01 %. Sledi ji pomurska regija, kjer se je delež pomoči povečal za 15,32 %, največ zaradi dodeljenih pomoči kmetijstvu. V obalno-kraški regiji se je delež pomoči povečal predvsem na račun pomoči, ki so bile namenjene regionalnim ciljem. Pri osrednjeslovenski regiji je potrebno omeniti, da je delež državnih pomoči v tej regiji realno nižji, saj vključuje vse družbe, ki imajo sedež v osrednji Sloveniji, delujejo pa na območju celotne Slovenije. Med temi podjetji najbolj izstopajo Slovenske železnice, ter večje institucije s področja znanosti in kmetijstva. Pri nadaljnjem pregledu po regijah so pomoči, namenjene železnicam, izključene. Z vključitvijo števila prebivalcev v regiji je slika nekoliko drugačna. Povprečna višina državnih pomoči na prebivalca v Sloveniji v letu 2008 znaša 147,32 EUR (brez pomoči dodeljene železnicam). Če pogledamo povprečno višino dodeljenih državnih pomoči na prebivalca po regijah, opazimo, da nekatere izmed njih močno presegajo državno povprečje (Enajsto poročilo Ministrstva za finance o državnih pomočeh v Sloveniji, 2009, str. 18).

4.5 DRŽAVNE POMOČI V SLOVENIJI PRED IN PO VSTOPU V EU

4.5.1 Analiza in obseg dodeljevanja državnih pomoči v obdobju 1999–2003

Letno poročilo o državnih pomočeh v Sloveniji je analitičen pregled dodeljenih državnih pomoči za obdobje zadnjih treh let. V nadaljevanju bom naredila analizo deležev dodeljenih pomoči posameznim sektorjem.

Tabela 5: Državne pomoči v Sloveniji po posameznih kategorijah v letih 1999–2001

Kategorije	v mio SIT	v mio EUR	Delež DP v l. 1999 (v %)	v mio SIT	v mio EUR	Delež DP v l. 2000 (v %)	v mio SIT	v mio EUR	Delež DP v l. 2001 (v %)
Kmetijstvo in ribištvo	26.922	139,04	30,28	38.333	186,96	45,91	45.870	211,20	49,36
Horizontalni cilji	43.155	222,88	48,53	29.506	143,91	35,34	27.655	127,33	29,76
Raziskave in razvoj	14.723	76,04	16,56	4.098	19,99	4,91	4.998	23,01	5,38

Varstvo okolja	4.048	20,91	4,55	2.134	10,41	2,56	5.417	24,94	5,83
Prestrukturiranje	5.782	29,86	6,50	5.316	25,93	6,37	8.019	36,92	8,63
Mala in srednja podjetja	2.079	10,74	2,34	2.924	14,26	3,50	2.625	12,09	12,83
Zaposlovanje	13.599	70,23	15,29	13.258	64,66	15,88	4.806	22,13	5,17
Usposabljanje	1.323	6,83	1,49	439	2,14	0,53	708	3,26	0,76
Varčevanje z energijo	112	0,58	0,13	0	0,00	0,00	44,9	0,02	0,00
Drugi cilji	1.489	7,69	1,67	1.337	6,52	1,60	1.076	4,96	1,16
Posebni sektorji	18.301	94,52	20,58	14.889	72,62	17,83	16.424	75,62	17,68
Jeklarstvo	2.019	10,43	2,27	784	3,82	0,94	7.467	34,38	8,04
Transport (letalski, železniški)	10.985	56,73	12,35	11.481	56,00	13,75	7.847	36,13	8,44
Premogovništvo	4.830	24,95	5,43	2.356	11,49	2,82	45	0,21	0,05
Drugi sektorji	467	2,41	0,53	268	1,31	0,32	1.066	4,91	1,15
Regionalne pomoči	545	2,81	0,61	768	3,75	0,92	2.971	13,68	3,20
Skupaj	88.923	459,25	100,00	83.496	407,23	100,00	92.920	427,84	100,00

Vir: Četrto poročilo o državnih pomočeh v Sloveniji, Ministrstvo za finance (2002, str. 8).

Tabela 6: Državne pomoči v Sloveniji po posameznih kategorijah v letih 2002 in 2003

Kategorije	v mio SIT	v mio EUR	Delež DP v l. 2002 (v %)	v mio SIT	v mio EUR	Delež DP v l. 2003 (v %)
Kmetijstvo in ribištvo	44.720,6	197,7	59,40	40.787,8	174,5	47,01
Horizontalni cilji	18.861,5	83,4	25,05	28.190,8	120,6	32,49
Raziskave in razvoj	5.885,6	26	7,82	7.453,1	31,9	8,59
Varstvo okolja	5.900,1	26,1	7,84	8.772,7	37,5	10,11
Prestrukturiranje	440,2	1,9	0,58	4.465,2	19,1	5,15
Mala in srednja podjetja	1.407,2	6,2	1,87	2.485,2	10,6	2,86
Zaposlovanje	4.340,1	19,2	5,76	4.234,3	18,1	4,88
Usposabljanje	698,1	3,1	0,93	515,7	2,2	0,59
Varčevanje z energijo	190,2	0,8	0,25	264,6	1,1	0,31
Posebni sektorji	8.969,3	39,6	11,91	14.373,1	61,5	16,57
Jeklarstvo	0,0	0,0	0,00	0,0	0,0	0,00
Transport (letalski,	5.009,1	22,1	6,65	8.345,9	35,7	9,62

železniški)						
Premogovništvo	3.834,8	17,0	5,09	3.752,3	16,1	4,32
Drugi sektorji	125,4	0,6	0,17	2.275,8	9,7	2,62
Regionalni cilji	2.736,7	12,1	3,63	3.404,9	14,6	3,92
Skupaj	88.923	459,25	100,00	83.496	407,23	100,00

Vir: Šesto poročilo o državnih pomočeh v Sloveniji, Ministrstvo za finance (2004, str. 10).

Iz zgornjih tabel je razvidno, da je bilo v letu 2002 opazno znižanje dodeljenih državnih pomoči, kar je bil predvsem rezultat zmanjšanja pomoči za reševanje in prestrukturiranje ter pomoči jeklarstvu. V letu 2003 pa so pomoči nekoliko narasle in to predvsem pri horizontalnih ciljih, kjer so pomoči višje v primerjavi z obema predhodnima letoma. Državne pomoči so se najbolj povečale na področju raziskav in razvoja ter pri varstvu okolja. Pomoči pa so se povečale tudi v posebnih sektorjih. Poleg višjih pomoči v transportnem sektorju se je znatno povečala pomoč pri t.i. ostalih sektorjih, kjer so vključene pomoči v kulturo, medije in energetiko. Iz tabel lahko razberemo tudi, da se je delež denarnih pomoči namenjenih kmetijstvu in ribištvu do leta 2002 (59,40 %) povečeval, nato pa je do konca leta 2003 delež dodeljene pomoči močno upadel (47,01 %).

Tabela 7: Državne pomoči v Sloveniji v obdobju 1999–2003 v primerjavi z bruto domačim proizvodom, stroški države in zaposlenostjo

Enota mere	1999	2000	2001	2002	2003
Državne pomoči v mio SIT	88.923	83.494	92.920	75.288,1	86.756,6
Državne pomoči v mio EUR	459,25	407,23	427,84	332,8	371,2
BDP v mio SIT	3.637.437	4.035.518	4.566.191	5.314.494	5.747.168
BDP v mio EUR	18.786	19.682	21.024	23.492	24.592
Stroški države v mio SIT	1.613.314	1.781.444	2.030.903	2.332.422	2.555.894
Stroški države v mio EUR	8.332	8.689	9.351	10.310	10.936
Zaposleni število	758.474	768.172	779.041	783.499	777.247
Delež državnih pomoči v BDP v %	2,44	2,07	2,03	1,42	1,51
Državne pomoči na zaposlenega v SIT	117.239	108.692	119.275	96.092,2	111.620,4
Državne pomoči na zaposlenega v EUR	605,50	530,12	549,19	424,8	477,6
Delež državnih pomoči v stroških države v %	5,51	4,69	4,58	3,23	3,39

Vir: Četrto in šesto poročilo o državnih pomočeh v Sloveniji, Ministrstvo za finance (2002, str. 7).

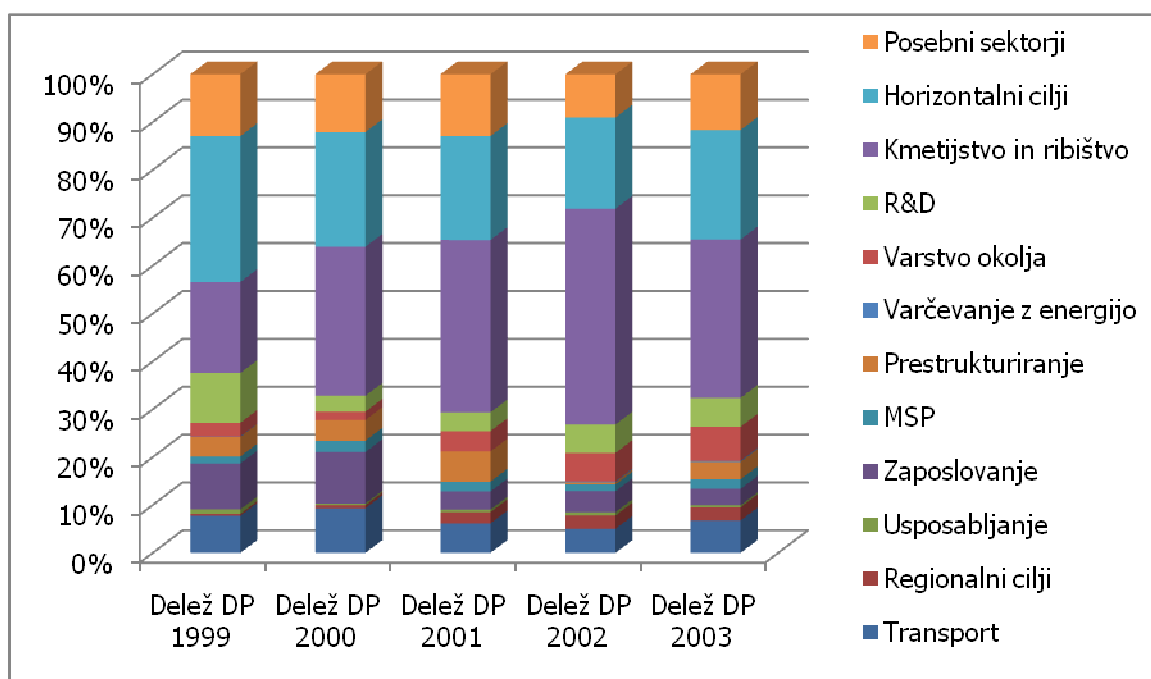
V letu 2001 so v Republiki Sloveniji dodeljene državne pomoči znašale 92.920 milijonov tolarjev, kar je za 11,29 % več kot so znašale državne pomoči v letu 2000 oziroma 4,5 %

več kot v letu 1999. Državne pomoči na zaposlenega so v letu 2001 znašale 119.275 SIT in so se v primerjavi z letom 2000 povečale za 9,74 %, v primerjavi z letom 1999 pa so se povečale za 1,74 %. Če pa državne pomoči na zaposlenega preračunamo v EUR, je ponovno opaziti manjša nihanja, saj so bile v primerjavi z letom 2000 višje za 3,6 %, v primerjavi z letom 1999 pa so nižje za 9,3 %. Delež državne pomoči v bruto domačem proizvodu se v letu 2001 v primerjavi z letom 2000 skoraj ni spremenil, v primerjavi z letom 1999 pa je opazno večje znižanje. Državne pomoči na prebivalca so v letu 2001 dosegle 46.599 SIT na prebivalca, kar predstavlja 11,07 % več kot v letu 2000 in 4,17 % več kot v letu 1999, če primerjamo podatke v SIT oziroma 3,6 % več kot v letu 2000 in 9,3 % manj kot v letu 1999, če primerjamo podatke v EUR (Poročilo Ministrstva za finance o državnih pomočeh, 2002, str. 8,9).

4.5.2 Struktura in delež dodeljenih državnih pomoči v obdobju 1999–2003

Graf 2: Delež denarnih pomoči za obdobje 1999–2003

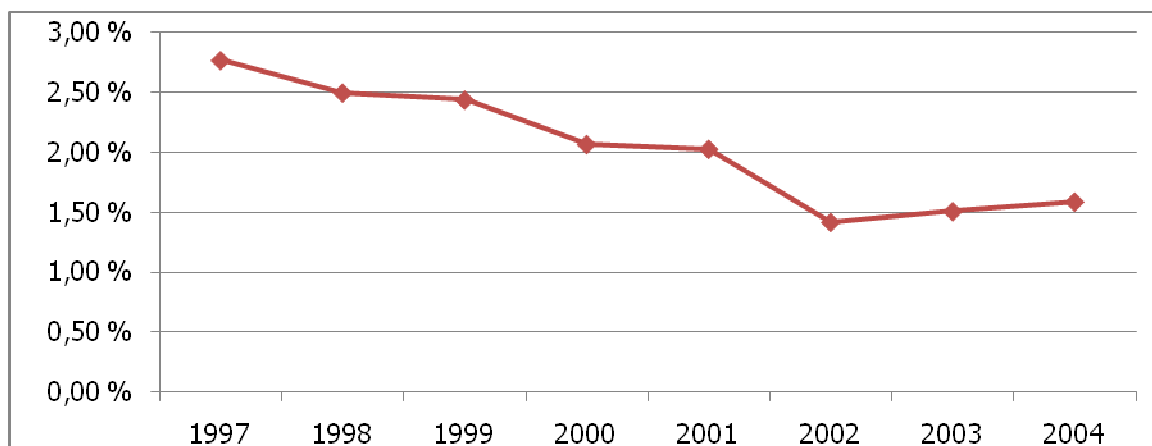

Vir: lasten

Graf 2 prikazuje delež denarnih pomoči za obdobje 1999–2003. Med posameznimi kategorijami državnih pomoči so v obdobju 1999–2003 prevladovali pomoči namenjene kmetijstvu, ribištvu in horizontalnim ciljem. Delež kmetijstva in ribištva je leta 1999 znašal 30,28 %, leta 2003 pa se je povečal na 46,92 %. Delež pomoči namenjen horizontalnim ciljem se je sicer zmanjševal, vendar še vedno zavzema velik delež. Večji razpon je viden na področju zaposlovanja, katerega delež pomoči je leta 1999 znašal 15,29 %, leta 2003 pa le 4,88 %. Delež pomoči namenjen regionalnim ciljem se je skozi leta povečeval. Leta 1999 je znašal 0,61 % leta 2003 pa 3,92 %. Zmanjšal se je tudi delež pomoči namenjen transportu, ki je leta 1999 znašal 12,35 %, leta 2003 pa 9,62 % ter prestrukturiranju, ki je

leta 1999 znašal 6,50 %, leta 2003 pa 5,15 %. Ostali deleži pomoči ostajajo bolj ali manj nespremenjeni.

Graf 3: Delež državnih pomoči v bruto domačem proizvodu v Sloveniji (v %)

Vir: Sedmo poročilo o državnih pomočeh v Sloveniji, Ministrstvo za finance (2005, str. 11).

Graf 3 prikazuje delež državnih pomoči v bruto domačem proizvodu v Sloveniji v %. S primerjanjem državnih pomoči kot deleža v bruto domačem proizvodu, je opaziti trend zmanjševanja državnih pomoči v Sloveniji, saj se je delež od leta 1997, ko je znašal 2,76 %, v primerjavi z letom 2003, ko znaša 1,51%, skoraj prepolovil.

4.5.3 Analiza in obseg dodeljevanja državnih pomoči v obdobju 2004–2008

Tabela 8: Državne pomoči v Sloveniji po posameznih kategorijah v obdobju 2004–2006

Kategorije	v mio EUR	Delež DP v I. 2004 (v %)	Delež v BDP v I. 2004 (v %)	v mio EUR	Delež DP v I. 2005 (v %)	Delež BDP v I. 2005 (v %)	v mio EUR	Delež DP v I. 2006 (v %)	Delež BDP v I. 2006 (v %)
Kmetijstvo in ribištvo	195,19	45,51	0,74	102,40	38,33	0,37	88,31	31,97	0,30
Horizontalni cilji	98,62	22,99	0,38	112,27	42,03	0,41	129,03	46,71	0,43
Raziskave in razvoj	24,28	5,66	0,09	23,53	8,81	0,09	19,56	7,08	0,07
Varstvo okolja	23,78	5,54	0,09	14,20	5,32	0,05	2,57	0,93	0,01
Mala in srednja podjetja	3,39	0,79	0,01	9,12	3,41	0,03	29,29	10,60	0,10
Zaposlovanje	23,06	5,38	0,09	15,41	5,77	0,06	16,54	5,99	0,06
Usposabljanje	3,72	0,87	0,01	1,51	0,57	0,01	1,85	0,67	0,01
Regionalni cilji	11,54	2,69	0,04	41,14	15,40	0,15	45,89	16,61	0,15

Varčevanje z energijo	2,44	0,57	0,01	0,62	0,23	0,00	2,23	0,81	0,01
Posebni sektorji	135,13	31,50	0,51	52,48	19,64	0,19	58,92	21,33	0,20
Transport	94,36	22,00	0,36	38,31	14,34	0,14	41,17	14,90	0,14
Premogovništvo	4.830	24,95	5,43	2.356	11,49	2,82	45	0,21	0,05
Energetika	3,85	0,90	0,01	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Reševanje in prestrukturiranje	22,78	5,31	0,09	0,08	0,03	0,00	2,95	1,07	0,01
Skupaj	88.923	459,25	100,00	83.496	407,23	100,00	92.920	427,84	100,00

Vir: Deveto poročilo o državnih pomočeh v Sloveniji, Ministrstvo za finance (2007, str. 13).

Tabela 9: Državne pomoči v Sloveniji po posameznih kategorijah v letih 2007 in 2008

Kategorije	v mio EUR	Delež DP v l. 2007 (v %)	Delež v BDP v l. 2007 (v %)	v mio EUR	Delež DP v l. 2008 (v %)	Delež v BDP v l. 2008 (v %)
Kmetijstvo in ribištvo	101,06	37,69	0,31	108,01	33,41	0,30
Horizontalni cilji	104,65	39,03	0,32	154,24	47,71	0,43
Raziskave in razvoj	22,82	8,51	0,07	21,16	6,55	0,06
Varstvo okolja	18,79	7,01	0,06	26,13	8,08	0,07
Varčevanje z energijo	0,11	0,04	0,00	0,01	0,00	0,00
Mala in srednja podjetja	2,84	1,06	0,01	2,21	0,68	0,01
Zaposlovanje	7,07	2,64	0,02	2,03	0,63	0,01
Usposabljanje	3,37	1,26	0,01	0,75	0,23	0,00
Regionalni cilji	39,57	14,76	0,12	80,89	25,02	0,23
Kultura	10,07	3,76	0,03	12,94	4	0,04
Naravne nesreče	0,00	0,00	0,00	8,11	2,51	0,02
Posebni sektorji	62,43	23,28	0,19	61,07	18,89	0,17
Transport	44,12	16,46	0,13	42,30	13,08	0,12
Premogovništvo	17,20	6,41	0,05	17,46	5,40	0,05
Prestrukturiranje	0,56	0,21	0,00	1,30	0,40	0,00
Reševanje	0,55	0,21	0,00	0,00	0,00	0,00
Skupaj	268,14	100,00	0,81	323,32	100,00	0,91

Vir: Enajsto poročilo o državnih pomočeh v Sloveniji, Ministrstva za finance (2009, str. 15).

Iz tabel 8 in 9 lahko razberemo, da so se državne pomoči v letu 2006 v primerjavi z letom 2005, najbolj znižale na področju varstva okolja (za 81,92 %) in ribištva (za 60,53 %).

Večje znižanje je opazno tudi na področju kmetijstva, vendar pomoči namenjene kmetijstvu in ribištvu še vedno prevladujejo. Razlog za znižanje pomoči na tem področju je v spremenjenem prikazovanju pomoči, ki so dodeljene v tem sektorju. Z vstopom v Evropsko unijo se namreč pomoči, dodeljene na podlagi Skupne kmetijske politike (CAP), ne obravnavajo kot državne pomoči. Na znižanje celotnih državnih pomoči v letu 2006 je vplivalo tudi zmanjšanje državnih pomoči za raziskave in razvoj (za 16,88 %). Ostale pomoči se v letu 2006 niso znižale. Daleč najbolj so narasle pomoči za namen malih in srednje velikih podjetij (za 221,17 %) ter dosegle najvišji obseg pomoči v zadnjih 8 letih. Za 64,6 % so se povečale pomoči, ki se dodeljujejo za spodbujanje kulture (medijev), ter pomoči za usposabljanje, ki pa v celotni strukturi državnih pomoči predstavljajo zanemarljiv delež (0,67 %). Pomoči, ki so namenjene regionalnim ciljem, so se po ekstremni rasti v letu 2005 (297,7 %) znova povečale, in sicer za nadaljnjih 11,56 %. V celotnem obdobju, odkar v Sloveniji spremljamo državne pomoči, še niso bile tako visoke, njihov delež v strukturi celotnih državnih pomoči znaša kar 16,61 %. Državne pomoči so se v letu 2008 v primerjavi z letom 2007 najbolj povečale na področju regionalnih ciljev (za 41,32 mio EUR), zmanjšale pa na horizontalnih ciljih. Razlog za znižanje pomoči na tem področju je nepravočasna priprava shem državnih pomoči, saj so se pripravljale v letu 2007, tako da so se novi programi za finančno perspektivo 2007–2013 pričeli realizirati šele konec leta 2007 oziroma v začetku leta 2008. To je tudi eden izmed vzrokov za nižji obseg celotnih dodeljenih državnih pomoči v letu 2007. V letu 2008 so bile v večjem obsegu dodeljene tudi pomoči za nadomestilo škode, ki je bila povzročena z naravnimi nesrečami (8,11 mio EUR) ter pomoči namenjene varstvu okolja (višje za 7,34 mio EUR). V primerjavi z letom 2007 je bilo dodeljenih manj pomoči za namen zaposlovanja (za 5,04 mio EUR) in usposabljanja (za 2,62 mio EUR). Vse ostale vrste pomoči niso bistveno vplivale na obseg dodeljenih državnih pomoči v Sloveniji (Poročilo Ministrstva za finance o državnih pomočeh, 2009, str. 15).

Državne pomoči v Sloveniji so se v letu 2008 zvišale. V letih od 2005–2008 se je struktura pomoči v primerjavi z letom 2004 nekoliko spremenila. Nižji obseg državnih pomoči je odraz zmanjšanja pomoči na skoraj vseh področjih horizontalne pomoči. Kljub temu prevladujejo horizontalne pomoči (47,39 %), ki so v obdobju zadnjih desetih let dosegle najvišji delež v strukturi državnih pomoči. Povečanje državnih pomoči v Sloveniji v letu 2008 je rezultat večjega obsega dodeljenih pomoči za regionalne cilje, naravne nesreče ter varstva okolja.

Tabela 10: Državne pomoči v Sloveniji v obdobju 2004–2008 v primerjavi z bruto domačim proizvodom (BDP), stroški države in zaposlenostjo

Enota mere	2004	2005	2006	2007	2008
Državne pomoči v mio EUR	428,21	267,15	276,27	268,14	323,32
BDP v mio EUR	26.257,00	27.626,00	30.397,87	33.105,51	35.691,43
Stroški države v mio EUR	11.590	12.276	13.209	13.915	15.442
Zaposleni število	807.490	813.100	833.016	864.361	880.252

Delež državnih pomoči v BDP v %	1,63	0,97	0,91	0,81	0,91
Državne pomoči na prebivalca v EUR	214,73	133,35	137,42	132,36	159,08
Državne pomoči na zaposlenega v EUR	531,21	328,56	331,6	310,21	367,30
Delež državnih pomoči v stroških države v %	3,70	2,18	2,09	1,93	2,09

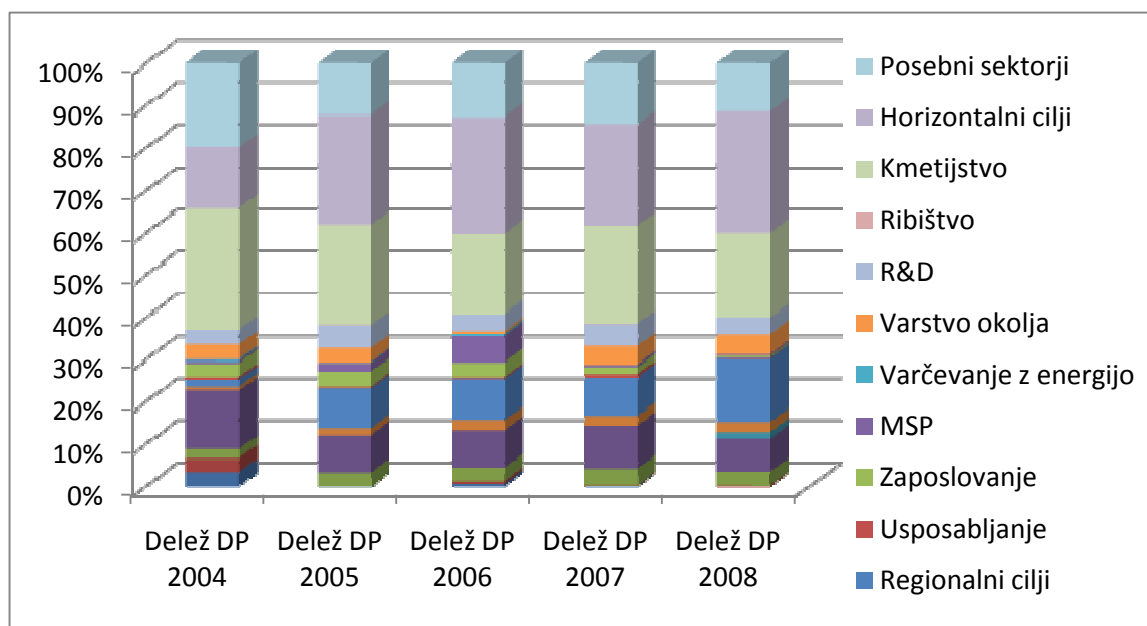
Vir: Deveto poročilo o državnih pomočeh, Ministrstvo za finance (2007, str. 11).

Vir: Enajsto poročilo o državnih pomočeh, Ministrstvo za finance (2009, str. 11).

Tabela 10 prikazuje državne pomoči v Sloveniji v obdobju 2004–2008 v primerjavi z bruto domačim proizvodom, stroški države in zaposlenostjo. Bruto domači proizvod se je v letu 2008 v primerjavi z letom 2007 zmanjšal za 0,8 %. V zadnjem letu 2008 so se močno zmanjšale stopnje rasti številnih makroekonomskih kazalcev. Najbolj izrazito je bilo to pri izvozu blaga, ki se je realno zmanjšal za 9,4 % in s tem največ prispeval k negativni gospodarski rasti v četrtem četrtletju 2008. Zelo se je zmanjšala tudi vrednost uvoza blaga (za 7,3 %). Negativna gospodarska rast se konec leta 2008 še ni v celoti odrazila na rasti zaposlenosti, saj je ta ostala pozitivna tudi ob koncu leta. Po podatkih je znašala 997.400 oseb in bila za 2,2 % višja kot pred letom. Ne glede na to se rast zaposlenosti postopno zmanjšuje. V letu 2008 je bila rast zaposlenosti 2,9 %, kar je praktično enako kot v letu 2007 (3 % povečanje)(Bilten javnih financ 6, 2009).

4.5.4 Struktura in delež dodeljenih državnih pomoči v obdobju 2004–2008

Graf 4: Delež denarnih pomoči v obdobju 2004–2008

Vir: lasten

Graf 4 prikazuje delež denarnih pomoči v obdobju 2004–2008. Med posameznimi kategorijami državnih pomoči so v obdobju 2004–2008 prevladovala pomoči namenjene

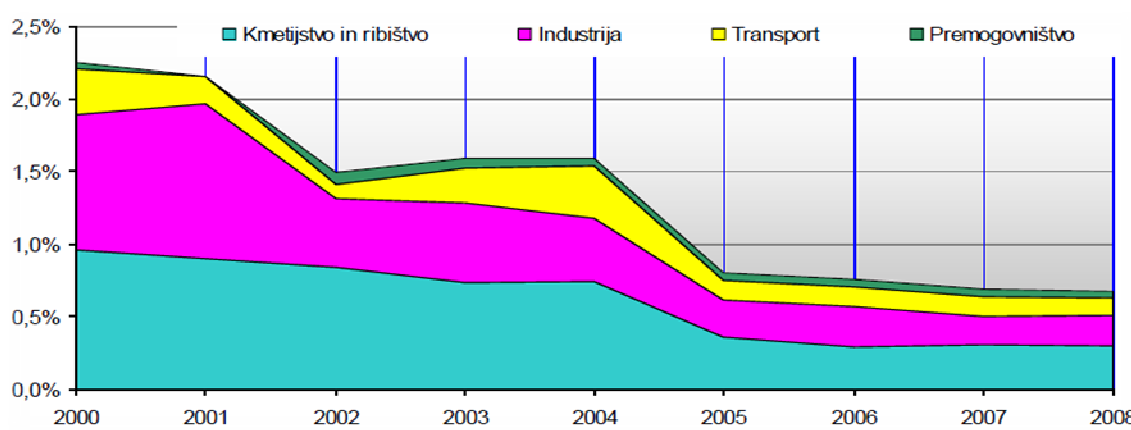
kmetijstvu, ki se v obravnavanem obdobju zmanjšujejo. Leta 2004 je delež denarnih pomoči namenjenih kmetijstvu 45,50 %, do leta 2008 pa se je zmanjšal na 33,37 %, vendar še vedno predstavlja največji delež državnih pomoči v celotni podobi. Delež pomoči namenjen ribištvu je zelo majhen. V navedenem obdobju se je povečal delež sektorskih državnih pomoči, saj je bilo leta 2004 največ pomoči v posebnih sektorjih namenjenih transportu, in sicer 30 %, najmanj oziroma nič pa reševanju, kar je zelo narobe. V strukturi pomoči namenjeni posebnim sektorjem prevladuje transport, ki se mu namenja kar 70 % sredstev ter pomoči namenjene zapiranju premogovnikov, ki zajema 27 % pomoči, delež pomoči namenjen reševanju in prestrukturiranju pa je v tem obdobju zelo nizek. Večje spremembe deležev so vidne še na področju horizontalnih državnih pomoči. Največji delež državne pomoči je leta 2005 šlo za regionalne cilje in se je do leta 2008 le še povečeval (25,02 %). K taki rasti so bistveno pripomogla sredstva iz evropskih strukturnih skladov. Delež pomoči namenjenih malim in srednje velikim podjetjem je leta 2004 znašal 0,79 %, leta 2006 se je povečal na 10,60 % ter se do leta 2008 spet znižal na 0,68 %. Delež pomoči na področju zaposlovanja je bil leta 2004 5,38 %, leta 2008 pa le 0,63 %. Iz grafa je razvidno tudi povečanje deleža pomoči za varstvo okolja, ki je leta 2004 znašal 5,54 %, leta 2008 pa 8,08 %. Večji padec deleža pomoči na področju varstva okolja je bil leta 2006, ko je znašal le 0,93 %, vendar se je že naslednje leto spet povečal. Ostali deleži pomoči ostajajo bolj ali manj nespremenjeni.

4.5.5 Primerjava obsega in deleža dodeljevanja državnih pomoči med obdobji 1999–2003 in 2004–2008

Med obravnavanimi obdobji se kažejo razlike v deležih denarnih pomoči namenjenih kmetijstvu in ribištvu, ki se iz leta v leto zmanjšujejo, vendar še kljub temu predstavljajo največji delež pomoči v celostnem pogledu. Tukaj se kaže vpliv vstopa Slovenije v Evropsko unijo, saj Evropska unija zahteva vedno manjši delež namenjen kmetijstvu in ribištvu, ki doživlja velike spremembe. Vsi vemo, da je pri nas obseg kmetijske proizvodnje v veliki meri odvisen od naravnih razmer. Po letu 2000 so bile vremenske razmere zelo spremenljive, kar se je neposredno izrazilo tudi v nihanju proizvodnje. V letih 2001 in 2003, ko je naše kraje prizadela suša se je proizvodnja zmanjšala, v letih, ki so bila ugodna za kmetijstvo, to so 2002, 2004, 2005 pa je bila proizvodnja visoka. Vse dalje do leta 2008 so bili bolj neugodni pogoji za kmetijstvo, vendar ni bilo velikega znižanja v proizvodnji. Povečuje se delež namenjen regionalnim ciljem, kar lahko razberemo iz grafov 5 in 7. Evropska unija spodbuja izobraževanje in usposabljanje, kulturo, odpiranje možnosti mladim, kohezijo, konkurenco, ustanovila je razne sklade iz katerih črpa sredstva za omenjene primere. Razvila je Evropski sklad za regionalni razvoj, Evropski socialni sklad, Evropski kmetijski usmerjevalni in jamstveni sklad, Finančni instrument za usmerjanje ribištva ter Kohezijski sklad. V Evropski uniji, ki ima enotni trg in je pomembna trgovinska sila, je smiselno usklajevati nacionalne gospodarske politike. To omogoča hiter in usklajen odziv na gospodarske izzive, kot je denimo trenutna gospodarska in finančna kriza. Okvir sodelovanja na področju gospodarske politike je ekonomska in monetarna unija (EMU), ki povezuje vse države članice Evropske unije in določa skupne smernice za pomembna gospodarska vprašanja. To prinaša večjo gospodarsko rast, nova delovna

mesta in boljšo socialno blaginjo za vse. Poleg tega se lahko Evropska unija na svetovne gospodarske in finančne izzive odzove na usklajen način. Kot trgovinska sila je tako bolj pripravljena na zunanje šoke in se lahko učinkoviteje sooči z gospodarskimi in finančnimi težavami. Zadnje obdobje je bilo obdobje ekonomskih rasti, kar je razlog, da so države članice bistveno manj pomoči namenile reševanju in prestrukturiranju, prav tako pa so se močno znižale pomoči, namenjene premogovništvu. Trend zmanjševanja pomoči je najbolj opazen pri novih članicah Evropske unije, saj so se te države prilagodile ter se ustrezno prilagodile tudi politiki državnih pomoči, ki jo priporoča.

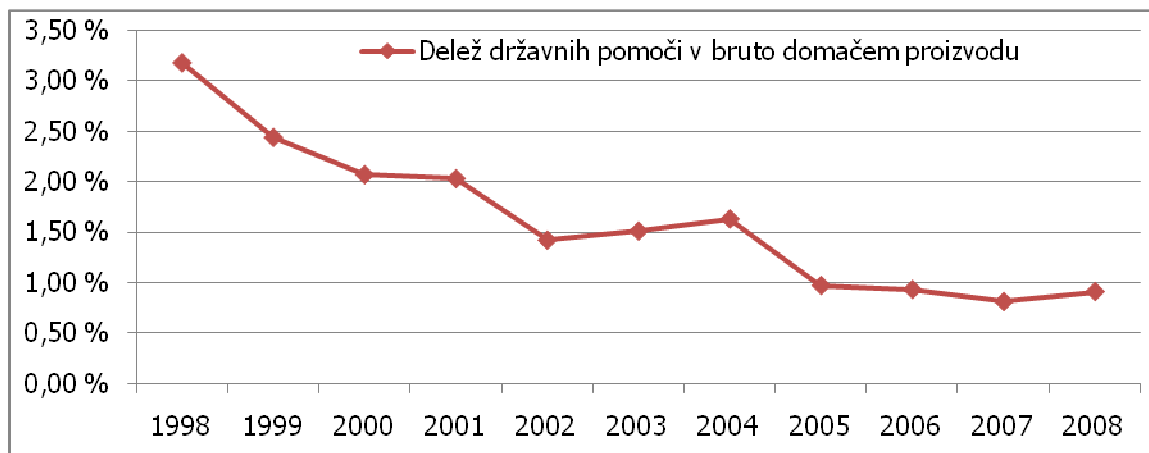
Slika 5: Deleži državnih pomoči izbranih sektorjev v celotnem bruto domačem proizvodu v obdobju 2000–2008

Vir: Enajsto poročilo o državnih pomočeh v Sloveniji, Ministrstvo za finance (2009, str. 17).

Slika 5 prikazuje, kako se trend deleža državnih pomoči v bruto domačem proizvodu zmanjšuje. Izjemi sta bili leti 2003 in 2004, ko se je delež državnih pomoči v bruto domačem proizvodu nekoliko povečal, predvsem na račun pomoči železnicam oz. transportnemu sektorju. Vse do leta 2005 je imela Slovenija v primerjavi z Evropsko unijo nekoliko višji delež državnih pomoči v bruto državnem proizvodu, v letu 2005 pa je prišla na nivo, kot ga ima večina držav članic Evropske unije, v zadnjih dveh letih pa je znova nekoliko nad tem nivojem.

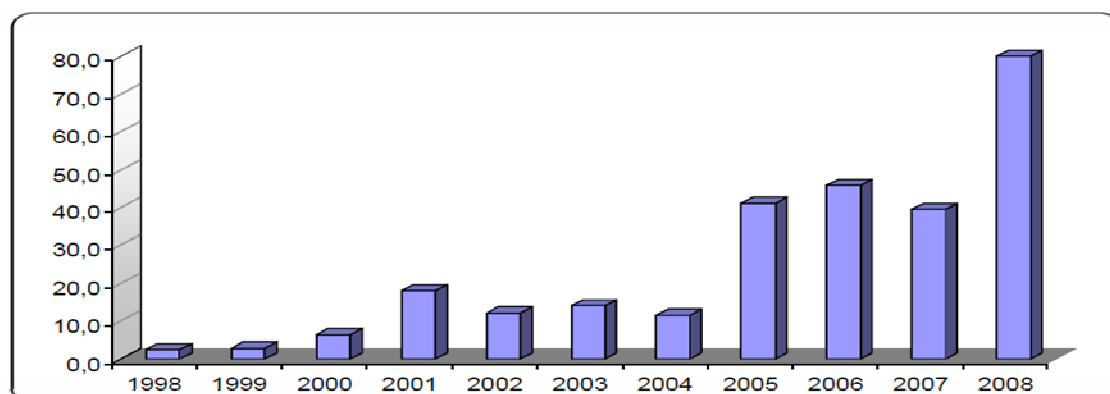
Graf 5: Delež državnih pomoči v bruto domačem proizvodu v obdobju pred in po vstopu v Evropsko unijo

Vir: Enajsto poročilo o državnih pomočeh v Sloveniji, Ministrstvo za finance (2009, str. 12).

Graf 5 prikazuje delež državnih pomoči v bruto domačem proizvodu v obdobju pred in po vstopu Slovenije v Evropsko unijo. S primerjanjem državnih pomoči kot deleža v bruto domačega proizvoda je opazen trend zmanjševanja državnih pomoči v Sloveniji, saj se je delež od leta 1998, ko je znašal 3,18 % v primerjavi z letom 2008, ko znaša 0,91 %, zmanjšal za več kot trikrat. V letu 2008 so v Sloveniji dodeljene državne pomoči znašale 232,32 milijonov EUR, kar je za 17,03 % več kot so znašale državne pomoči v letu 2006 in za 20,58 % več kot v letu 2007.

Slika 6: Gibanje višine dodeljenih državnih pomoči po regionalnih pravilih v obdobju pred in po vstopu v Evropsko unijo (v mio EUR)

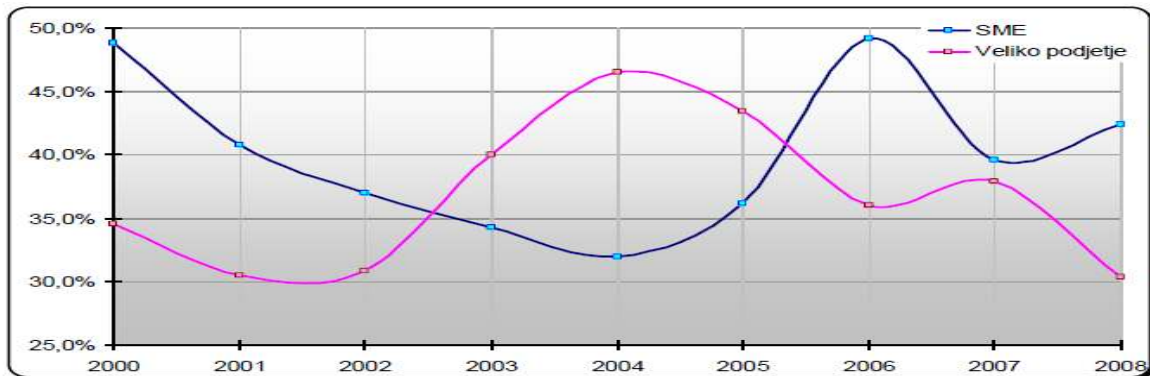

Vir: Enajsto poročilo o državnih pomočeh v Sloveniji, Ministrstvo za finance (2009, str. 28).

Iz slike 6 je razvidno, da se delež državnih pomoči po regionalnih pravilih iz leta v leto povečuje. Leta 1998 je bil delež pomoči po regionalnih pravilih zelo nizek, medtem ko je leta 2008 narasel kar na 80,00 mio EUR.

Slika 7: Gibanje deleža državnih pomoči za mala in srednje velika podjetja in velika podjetja v obdobju 2000–2008 (v %)

Vir: Deseto poročilo o državnih pomočeh v Sloveniji, Ministrstvo za finance (2008, str. 45).

Slika 7 nam prikazuje gibanje deleža državnih pomoči za mala in srednje velika podjetja in velika podjetja v obdobju 2000–2008 v %, katere podatke je zbralo Ministrstvo za finance. Prvi dve leti po letu 2002 je bila višina dodeljenih pomoči za mala in srednje velika podjetja višja od pomoči, ki so bile dodeljene velikim podjetjem. Po letu 2002 se je struktura malo spremenila in so prevladovale pomoči dodeljene velikim podjetjem, v letu 2006 pa je po treh letih višina dodeljenih pomoči za mala in srednje velika podjetja zopet višja od višine pomoči, ki so bile dodeljene velikim podjetjem. v letu 2007 je razmerje skoraj izenačeno.

5 UČINKOVITOST DRŽAVNIH POMOČI V SLOVENIJI

5.1 OBSEG IN UČINKOVITOST DRŽAVNIH POMOČI ZA ZAPOSLOVANJE V SLOVENIJI

Državne pomoči za zaposlovanje so le manjši del sredstev, ki jih država namenja aktivni politiki zaposlovanja. Večina njenih ukrepov je usmerjenih k institucijam na trgu dela, k spodbujanju zaposlovanja teže zaposljivih in povečevanju zaposljivosti še zaposlenih. Značaj državnih pomoči pa imajo le tisti ukrepi, ki se izvajajo v podjetjih. Državne pomoči za zaposlovanje institucionalno temeljijo na tržnih nepravilnostih, ki so povezane z nepopolnimi informacijami in institucionalno togostjo na trgu dela. Zato nastajajo posebni stroški z iskanjem zaposlitve in delavcev ter omejena prožnost trga dela. Podobno kot v Evropski uniji sta tudi slovenski trg dela in zaposlovanje ena izmed petih prednostnih nalog Strategije razvoja Slovenije. Temeljni cilj je izboljšanje prilagodljivosti tega trga, podkrepjen pa je z ukrepi, ki se odražajo tudi v večjem zaposlovanju (Strategija razvoja Slovenije, 2005, str. 37).

5.1.1 Državne pomoči za zaposlovanje in subvencije aktivne politike zaposlovanja

Ukrepi aktivne politike zaposlovanja ter subvencij in državnih pomoči za zaposlovanje so bili v Sloveniji množični in finančno močno podprti v času prestrukturiranja gospodarstva in visoke brezposelnosti. Po letu 2001 pa so se tisti, ki v javnofinančni statistiki predstavljajo subvencije, hitro zniževali, z leti pa so se spreminjali tudi podprogrami in posamezni ukrepi. Iz posameznih podprogramov izhaja, da je v Sloveniji razmeroma veliko subvencij, ki so usmerjene k ohranjanju in odpiranju delovnih mest (v obdobju 2001–2003) oziroma nastajanju novih delovnih mest in povečevanju prilagodljivosti podjetij (v letih 2004–2006). V obdobju 2001–2006 so zneski državnih pomoči za zaposlovanje znatno nižji od zneskov subvencij aktivne politike zaposlovanja, čeprav državne pomoči zajemajo več instrumentov (znižanje prispevkov za socialno varnost, davčne olajšave, kapitalske naložbe, jamstva, plačila zapadlih jamstev ipd.) kakor subvencije, ki predstavljajo samo tekoča nepovratna plačila. To pomeni, da gre pri aktivni politiki zaposlovanja za širok nabor splošnih ukrepov, ki po naravi niso državne pomoči. Slednje pa vključujejo tudi ukrepe, ki so sicer namenjeni zaposlovanju, vendar niso sestavni del aktivne politike zaposlovanja.

Tabela 11: Subvencije, usmerjene v aktivno politiko zaposlovanja (v tisoč €)

Podprogrami	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Izobraževanje in usposabljanje zaposlenih	7.299	1.714	810	379	357	342
Spodbude za ohranjanje in odpiranje delovnih mest	33.528	31.188	31.545	0	0	0
Javna dela	22.197	20.330	0	0	0	0
Lokalni zaposlitveni programi	0	0	22.983	0	0	0
Povečanje zaposljivosti	0	0	0	23.574	23.012	20.884
Zagotavljanje socialne vključenosti	0	0	0	5.388	5.497	6.852
Kreiranje novih delovnih mest in povečanje prilagodljivosti podjetij	0	0	0	23.343	16.620	15.138
AKTIVNA POLITIKA ZAPOSLOVANJA	63.024	53.232	55.338	52.686	45.486	43.216

Vir: Zaključni računi državnega proračuna za leta 2001, 2002, 2003, 2004, 2005 in 2006.

Opomba: Preračun iz tolarjev v evre je opravljen v razmerju 1 € = 239,64 SIT.

Tabela 12: Državne pomoči za zaposlovanje, v obdobju 1998–2006 (v tisoč €)

	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Državne pomoči za odpiranje novih delovnih mest	4.291	5.942	18.596	18.094	17.329	9.033	5.675	10.229	11.961
Državne pomoči za ohranjanje delovnih mest	4.405	25.116	745	86	683	766	3.916	212	4.472
Državne pomoči za spodbujanje zaposlovanja težje zaposljivih oseb	14.570	19.586	35.985	1.875	94	7.486	13.398	4.790	0
Državne pomoči za odpiranje novih delovnih mest, na območjih, ki izpolnjujejo pogoje za regionalno pomoč	0	0	0	0	6	64	0	130	111
SKUPAJ	23.266	50.644	55.326	20.055	18.112	17.349	22.989	15.361	16.544

Vir: Evidenca državnih pomoči.

Opomba: Preračun iz tolarjev v evre je opravljen v razmerju 1 € = 239,64 SIT.

Po sprejetih pravilih državnih pomoči za zaposlovanje so se v Sloveniji v obdobju 1998–2006 dodeljevale za štiri namene: odpiranje novih delovnih mest, ohranjanje delovnih mest, spodbujanje zaposlovanja težje zaposljivih in odpiranje novih delovnih mest na območjih, ki izpolnjujejo pogoje za regionalno pomoč. Državne pomoči za zaposlovanje, dane pod različnimi nameni, so bile izrazito visoke v letih 1999 in 2000, pozneje pa so se znižale. Znižanje deloma izhaja iz tega, da se pomoči pod davčnimi instrumenti od leta 2003 skorajda niso več izkazovale, ker se po pravilih, ki so bila sprejeta leta 2002, ne pojmuje več kot državne pomoči, temveč kot splošni ukrep. Večina pomoči je izkazanih za

odpiranje novih delovnih mest, v posameznih letih tudi za zaposlovanje teže zaposljivih oseb. Pomoči za ohranjanje delovnih mest so izrazito visoke le v letih 1998 in 1999, torej v letih, ko je Slovenija še intenzivno izvajala prestrukturiranje. Po posameznih namenih so se državne pomoči dodeljevale z različnimi instrumenti in na podlagi različnih predpisov. Za odpiranje novih delovnih mest so bile v obdobju 1998–2006 pretežno dodeljene z dvema instrumentoma, in sicer z dotacijami in znižanjem prispevkov za socialno varnost. Oba sta bila uporabljena na podlagi zakona o zaposlovanju in programa aktivne politike zaposlovanja.

Pomoči so bile izrazito visoke v obdobju 2000–2002 predvsem zaradi precejšnjega znižanja prispevkov za socialno varnost. Po zelo visokem znesku pomoči za ohranjanje delovnih mest v letu 1999, so se v naslednjih letih bistveno znižale, nekoliko višje so bile le v letu 2004 in ponovno v letu 2006. V letu 1998 so temeljile na dokumentih, ki so povezani s prestrukturiranjem podjetij v težavah. V naslednjih letih pa so dotacije izhajale iz programa aktivne politike zaposlovanja, odlogi pri odplačevanju davkov in prispevkov na zakonih o davčnem postopku ter o pokojninskem in invalidskem zavarovanju, davčne oprostitve, izjeme in olajšave pa na zakonih o dobičku pravnih oseb (v letu 1999) ter o pokojninskem in invalidskem zavarovanju (v letu 2002). Ker so pomoči v letu 2006 temeljile tudi na pravilniku o merilih in postopku za določitev višine subvencije plače za invalide, je uvrstitev pomoči pod ta namen verjetno napačna in bolj sodi k pomočem za spodbujanje zaposlovanja teže zaposljivih oseb. Pomoči za spodbujanje zaposlovanja težje zaposljivih oseb so bile zelo visoke v obdobju 1998–2000, ko so se dodeljevale z dotacijami in davčnima instrumentoma (davčne olajšave in znižanje prispevkov za socialno varnost). Po letu 2000 so se dodeljevale le z dotacijami in se tako tudi bistveno znižale. Državne pomoči za odpiranje novih delovnih mest na območjih, ki izpolnjujejo pogoje za regionalno pomoč, so se začele dodeljevati v letu 2002, zneski pomoči pa so bili zelo nizki. Pomoči so temeljile na zakonu o spremembi in dopolnitvi zakona o popotresni obnovi objektov in spodbujanju razvoja v Posočju. Ta namen, vsaj glede na mednarodne empirične raziskave, ki ga priznavajo kot zelo učinkovit ukrep pospeševanja regionalnega razvoja in hkrati zaposlovanja, vse doslej ni bil ustrezno izkoriščen (Rojec, 2008, str. 64–65).

5.2 UČINKOVITOST SLOVENSKE POLITIKE SUBVENCIJ OZIROMA SUBVENCIONIRANJA GOSPODARSKIH DRUŽB

Države uporabljajo pri izvajanju politik subvencije neposredno za pospeševanje rasti ali razvoja ali posredno kot instrument za reševanje drugih problemov. Države lahko instrument subvencije uporabijo neposredno za pospeševanje ugodnih okoliščin gospodarske rasti in razvoja ali kot premišljen instrument, ki je usmerjen k splošnemu pospeševanju konkurenčnosti. Posredno se subvencije uporabljajo tudi kot alternativni instrument za reševanje drugih problemov. Za zmanjševanje inflacije država pogosto uporablja instrument reguliranih maksimalnih cen. Maksimalna cena je nižja od ravnotežne cene, zato imajo proizvajalci, ki prodajajo proizvode po nižji (maksimalni) ceni,

izgubo dohodka, za nekatere ta izguba dohodka predstavlja celo prenehanje proizvodnje v panogi. Da bi država to preprečila jim dodeli subvencije. Takšni primeri so pogosti predvsem pri »naravnih« monopolih, kot so železnica, pošta, komunalne storitve ..., katerih proizvodnja je organizirana v javnih podjetjih. V pojmovniku poslovnega računovodstva so pojmi, kot so: državna pomoč, državna subvencija, regres ... izenačeni, predstavljajo pa denarna sredstva, ki jih da država za zagotovitev gospodarske koristi posameznega podjetja ali skupine podjetij. Druga definicija opredeljuje subvencije kot denarna sredstva iz javnih virov (državnih ali občinskih proračunskih sredstev), in sicer neposredno ali preko za to pooblaščenih organov, uradov, agencij in drugih civilnopravnih oseb. S tem denarjem prejemniki plačujejo material, storitve, delo tekočega poslovanja, opremo in prenavo, si nadomeščajo tisti del prodajne cene, ki ni zaračunan prejemniku blaga ali storitve, plačujejo vlaganja v zapiranje dejavnosti in drugo (Zalokar, 2005, str. 202).

Subvencije in državne pomoči sodijo med ukrepe, ki vplivajo na konkurenčnost gospodarstva in spremembo tržnih struktur, v sedanjih razmerah pa tudi na blaženje posledic gospodarske recesije. Ker so učinki lahko tudi negativni, je njihova uporaba smiselna le, če so ustrezno preučeni z več vidikov, predvsem pa z vidika učinkov na konkurenčnost, konkurenco, mednarodno trgovino in izdatke (ter stroške) države. Pri podjetjih in srednje velikih podjetnikih sta dve postavki subvencij. Subvencije, ki so povezane s proizvodnjo, se izkazujejo med prihodki iz poslovanja; druge subvencije, ki niso neposredno povezane s poslovanjem, pa se izkazujejo med izrednimi prihodki (Viri in metode ocenjevanja bruto nacionalnega dohodka, 2006, str. 18–19).

Podatki o prejetih subvencijah pri gospodarskih družbah in samostojnih podjetnikih kažejo, da večino subvencij, okrog 85 % prejmejo gospodarske družbe. Najbolj subvencionirane dejavnosti so rudarstvo, kar je posledica povečanih subvencij, namenjenih zapiranju rudnikov in premogovnikov, promet zaradi subvencioniranja železniškega prometa, druge javne, skupne in osebne storitvene dejavnosti, kjer so registrirane nekatere javne institucije in kmetijstvo. Pretežno visoke so tudi subvencije netržnih dejavnosti, kar je posledica organiziranja zagotavljanja javnih dobrin. Subvencioniranje predelovalnih dejavnosti se hitro znižuje.

Učinkovitost subvencij glede na prejemnike ugotavljamo pri gospodarskih družbah. Potreba po sistematičnem merjenju se je pojavila predvsem po znižanju carin, kar je posledično dvignilo subvencije in druge oblike pomoči gospodarstvu. Slovenska politika subvencioniranja je še vedno usmerjena v reševanje slabih podjetij, ne pa v povečevanje konkurenčnosti gospodarstva, ki se običajno izraža tako, da subvencije spodbudijo dodatno povečevanje doseganja dodane vrednosti nad ravni, ki bi jo družbe dosegle brez subvencij. Subvencioniranje slabih družb je v teoriji opredeljeno kot neučinkovito, saj to niso kratkoročne pomoči podjetjem v začasni težavi, ampak pomoči v velikem obsegu in dolgoročne. Te subvencije običajno niso učinkovite niti pri ohranjanju delovnih mest niti pri povečevanju konkurenčnosti in gospodarske rasti. Subvencije so instrument, s katerim države posegajo v tekoče poslovanje gospodarskih subjektov. Zaradi vplivov na

konkurenco in mednarodno trgovino sodijo med zelo občutljive instrumente. Če niso pravilno usmerjene, so bolj škodljive kot koristne. Če so prevelike ali premajhne, povzročijo državi stroške brez ustreznega ali sploh kakršnegakoli učinka. Zato je pri njihovi uporabi potrebna ustrezna strokovna presoja in ciljna usmerjenost, ki jo mora spremljati tudi ustrezen nadzor (Murn, 2007, str. 73–84).

6 ZAKLJUČEK

Državne pomoči so še danes zelo pomembne za gospodarstvo in njegove potrebe, res pa je, da so državne pomoči zelo različno razporejene in razdeljene, ter se iz leta v leto spreminjajo. Na to je v veliki meri vplivala tudi Evropska unija, katera ima svoje zahteve, ki se jim je treba prilagoditi in jih upoštevati. Splošno velja, da so državne pomoči izdatki ali zmanjšani prejemki države oziroma lokalne skupnosti v različnih oblikah, kot npr.: donacije, nizke najemnine, posojila z nižjimi obrestnimi merami, subvencionirane obresti, davčne olajšave, garancije, poročstva, ki izkrivljajo ali bi lahko izkrivljale konkurenco z dajanjem prednosti posameznim podjetjem ali proizvodnji posameznega blaga.

Namen državnih pomoči je predvsem v odpravljanju tržnih nepravilnosti, pri tem pa je potrebno upoštevati dejstvo, da lahko državne pomoči povzročajo različne negativne učinke. Eden pomembnejših negativnih učinkov je vsekakor izkrivljanje konkurenčnosti. Zaradi tega je Evropska unija izoblikovala dosledno urejen sistem dodeljevanja državnih pomoči, tako v predpisanih kot tudi predhodnem in naknadnem nadzoru nad njihovim dodeljevanjem.

V Evropski uniji so najpogostejše oblike državnih pomoči: dotacije, posojila, poročstva, davčne oprostitve in odlogi, kapitalske naložbe, nefinančne oblike pomoči. Glede na cilje in namene so državne pomoči klasificirane na horizontalne, sektorske in regijske pomoči. Horizontalne pomoči imajo minimalen vpliv na konkurenco, saj so dane vsem podjetjem. Med njimi so pomembnejše pomoči za raziskave in razvoj, pomoči za varstvo okolja, pomoči za zaposlovanje in usposabljanje ter pomoči za reševanje in prestrukturiranje. Sektorske pomoči imajo bolj negativen vpliv na konkurenco in bi zaradi tega morale biti zgolj začasne narave. Dane so sektorjem, ki se soočajo z resnimi strukturnimi problemi. Regijske pomoči se dodeljujejo manj razvitim regijam in manj razvitim delom nacionalnih območij z namenom pospeševanja ekonomskega razvoja teh področij.

Državne pomoči so pomemben element konkurenčne politike vsake države in tudi skupnih držav, kot je Evropska unija. Skozi obdobja se je področje državnih pomoči spreminjalo in razvijalo. Cilj tega področja je zmanjšanje pomoči in njihovo preusmerjanje k horizontalnim pomočem, saj imajo te manjši negativni učinek na celotno konkurenco, ker se ta razprši horizontalno na celotno narodno gospodarstvo. Skozi diplomsko nalogo je razvidno, da državne pomoči izgubljajo pomen in se iz leta v leto zmanjšujejo.

Tudi subvencije namenjene aktivni politiki zaposlovanja so se iz leta v leto zmanjševale. Leta 2001 so znašale 63.024 €, leta 2006 pa 43.216 €. Enako se je zgodilo z državnimi pomočmi za zaposlovanje. Slovenska politika subvencioniranja je še vedno usmerjena v reševanje slabih podjetij, ne pa v povečevanje konkurenčnosti gospodarstva, ki se običajno izraža tako, da subvencije spodbudijo dodatno povečevanje doseganja dodane vrednosti nad ravnijo, ki bi jo družbe dosegle brez subvencij. Takšne subvencije niso

učinkovite niti pri nastajanju novih delovnih mest niti pri gospodarstvu. Namesto, da bi spodbujale konkurenco delajo ravno nasprotno. Subvencije in državne pomoči ter druge instrumente je potrebno smiselno in preiščeno dodeljevati, saj lahko napačno razdeljene pomoči pomenijo negativne posledice za gospodarstvo in razvoj države.

Jasno je, da Slovenija želi doseči svoj strateški cilj zmanjšanja razvojnih razlik za povprečjem Evropske unije. Mislim, da je pomen dodeljevanja denarnih pomoči odvisen predvsem od gospodarske razvitosti posamezne države. Tako v bolj razvitih gospodarstvih, kamor spada tudi gospodarstvo Evropske unije in z njo povezane Slovenije, dodeljevanja denarnih pomoči izgubljajo na pomenu. Države, ki se nahajajo v slabših gospodarskih razmerah, kamor je v času tranzicije spadala tudi Slovenija, državnim pomočem pripisujejo veliko vlogo in za njih namenjujejo več sredstev iz svojih proračunov (večji odstotni deleži bruto domačega proizvoda). Cilj tega področja je zmanjševanje pomoči ter njihovo preusmerjanje k horizontalnim pomočem, saj imajo le-te negativen učinek na konkurenco, ki se horizontalno razprši na celotno narodno gospodarstvo. V naslednjih obdobjih lahko pričakujemo vedno manjši delež pomoči namenjene kmetijstvu in ribištvu ter vedno večji delež pomoči namenjen horizontalnim pomočem.

LITERATURA

1. ATKINSON, M.Michael, COLEMAN, D.William (1995). Strong States and Weak States. V: Sectoral Policy Networks in advanced Capitalist Economies. Cambridge: University Press.
2. BELCREDI, Massimo et.al. (1984). The Aid Element in State Participation to Company Capital. Office for Official Publications of EC. Luxemburg.
3. BLAIS, Andre (1986). Industrial Policy in Advanced Capitalist Democracies. Toronto: University Press.
4. BUTALA, M. (2006). Viri financiranja: Strukturni skladi Evropske unije. Ekonomska fakulteta. Ljubljana.
5. CHANG, Ha-Joon (1994). The Political Economy of Industrial Policy. New York: St. Martins Press.
6. DAVIS, E. (1993). Industrial Policy in a Integrated European Economy. V: Industrial Policy in the European Community. Maastricht: European Institute of Public Administration.
7. EVANS, Andrew (1997). Europea Community Law of State Aid. Blarendon Press, Oxford.
8. FERK, Petra, Boštjan (2008). Javne službe, državne pomoči in javno – zasebna partnerstva. GV Založba.
9. GENOVESE, Frank C. (1988). An Examination of Proposal for US Industrial Policy. American Journal of Economics and Sociology. October 2004.
10. HALL, R. (1996). Growth. Competitiveness on Cohesion in the EU, The Tenth Annual Convention, Ireland from 25th to 29th of November 1996.
11. JAKLIČ, Marko (1994). Strateško usmerjanje gospodarstva. Znanstveno in publicistično središče, Ljubljana.
12. KOVAČIČ, Jasmina (2005). Državne pomoči v izbranih državah Evropske unije. Ljubljana.
13. MURN, Ana (2000). Račun državnih pomoči v okviru sistema nacionalnih računov kot osnova za opredeljevanje industrijske in konkurenčne politike. Ljubljana.
14. MURN, Ana (2000). Državne in strukturne pomoči v EU, posameznih državah EU in Sloveniji. Ljubljana.
15. MURN, Ana (2002). Industrijska politika in državne pomoči v EU in Sloveniji. Ljubljana.
16. MURN, Ana (2008). Obseg in učinkovitost državnih pomoči za zaposlovanje v Sloveniji. IB revija. Letn. 42, št. 3/4, str. 63–73.
17. MURN, Ana (2007). Učinkovitost slovenske politike subvencij, oziroma subvencioniranja gospodarskih družb. IB revija. Letn. 41, št. 1, str. 73–84.
18. POLŠAK, B. (2003). Dodeljevanje državnih pomoči v Evropski uniji in Sloveniji. Ljubljana.

19. ROJEC, Matija. Učinkovitost državnih pomoči za usposabljanje. IB revija. Letn. 42, št. 2, str. 4-16.
20. RUPNIK, Ladislav, STANOVNIK, Tine (1995). Javne finance, javne finance v svetu. Ekonomska fakulteta, Ljubljana.
21. SELIŠKAR KOVAČ, Janja (2002). Dovoljeni nameni državnih pomoči. Mednarodno poslovno pravo. Ljubljana.
22. SILIČ, Vesna (2005). Državne pomoči. Ljubljana.
23. STROBEL, Frederick (1985). The US Banking and Corporate Structure, Some Implications for Industrial Policy. Journal of Economic Issues. Vol. XIX, Nr.. 2.
24. Urad Republike Slovenije za makroekonomske analize in razvoj (2005). Strategija razvoja Slovenije. Ljubljana.
25. VODOPIVEC, Jean I. (2007). Nadzor državnih pomoči v Sloveniji. Ljubljana.
26. ZALOKAR, Nuša. (2005). Subvencije in DDV. IKS, Revija za računovodstvo in finance, Ljubljana.

VIRI

1. Commission of the European Communities. Commission regulation (EC) num. 70/2001 on the Application of Articles 87 and 88 of the EC Treaty to State Aid to Small and Medium – Sized Enterprises. Official Journal 10. Brussels.
2. Europa Press Releases rapid (2009). Državne pomoči. Dosegljivo 28.01.2009 na: <http://europa.eu/rapid/pressReleasesAction.do?reference=IP/09/138&format=HTML&aged=0&language=SL&guiLanguage=en>.
3. European Commission (1999). Community Guideline on National Regional Aid. (1998). Official Journal C74.
4. EU4Journalists (2010). Konkurenca. Dosegljivo 11.08.2010 na: <http://www.eu4journalists.eu/index.php/dossiers/slovenian/C9/16/>.
5. GRILC, Peter (2009). Državne pomoči. Dosegljivo 11.12.2009 na: <http://www.pf.uni-lj.si/media/grilc.Peter.drzavne.pomoci.pdf>.
6. Ministrstvo za finance (2009). Kumulacija. Dosegljivo 05.12.2009 na: http://www.mf.gov.si/slov/nadz_pom/kumulacija.htm.
7. Ministrstvo za finance (2009). Bilten javnih financ 6, Ljubljana.
8. Ministrstvo za finance (2009). Poročila o državnih pomočeh. Dosegljivo 20.12.2009 na: http://www.mf.gov.si/si/delovna_podrocja/drzavne_pomoci/letna_porocila/.
9. Pravni red EU ter konkurenca in državne pomoči (2001). Vlada RS, Ljubljana.
10. Politika državnih pomoči EU, Uredba o splošnih skupinskih izjemah. Dosegljivo 29.08.2008 na: <http://www.miklavz.si/UserFiles/1845/File/Novice/SL.pdf>
11. (2008). Uredba Komisije (ES). Ur. list L 241, št. 800/2008.
12. (2003). Uredba o namenih in pogojih za delovanje državnih pomoči ter določitev pristojnih ministrstev za upravljanje posameznih shem državnih pomoči. Ur. list RS, št. 38/03.
13. Viri in metode ocenjevanja bruto nacionalnega dohodka (2006). Statistični urad Republike Slovenije, Ljubljana.